

TURKİYE

**KAMU BİNALARINDA ENERJİ VERİMLİLİĞİ PROJESİ
(P162762)**

**ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM ÇERÇEVESİ
ÇSYÇ**

--- NİHAİ DOKÜMAN ----

ŞUBAT 2021

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
BP	Banka Prosedürü
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirme
Ç&S	Çevresel ve Sosyal
ÇSYÇ	Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi
ÇSYP	Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı
ÇŞB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
DB	Dünya Bankası
DBG	Dünya Bankası Grubu
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
EPS	Enerji Performans Sözleşmesi
ESCO	Enerji Servis Şirketi
ETKB	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
FY	Finansal Yönetim
GHG	Sera Gazı
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
İ&D	İzleme ve Değerlendirme
KABEV	Kamu Binalarında Enerji Verimliliği
KP	Kalkınma Planı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MFI	Mikrofinans Kurum
OP	Operasyonel Politika
ÜOÇ	Ülke Ortaklık Çerçevesi
PAD	Proje Değerlendirme Belgesi
Proje	Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi
PUB	Proje Uygulama Birimi
PV	Fotovoltaik Panel
TEF	Temiz Enerji Fonu
TEP	Türkiye Enerji Performansı
TY	Teknik Yardım
YE	Yenilenebilir Enerji
YİGM	Yapı İşleri Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. Giriş.....	4
2. Dünya Bankası Güvenlik Politikalarıyla Uyum.....	10
3. Çevresel ve Sosyal Yönetim Planlarının Hazırlanmasına Yönelik Kılavuzlar...	18
4. Alt- Proje Alternatifleri	20
5. Çevresel ve Sosyal İzleme ve Şikayet Mekanizması	21
6. Uygulama Düzenlemeleri ve Sorumluluklar	24
7. Program.....	32
8. Halkın Katılımı	33

Tablo Listesi

Tablo 1: Görev ve Sorumluluklar	Error! Bookmark not defined.
Tablo 2: Raporlama Gereksinimlerinin	Error! Bookmark not defined.

Şekil Listesi

Şekil 1: Yapı İşleri Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması.....	24
Şekil 2: PUB Teknik ve Mali Yönetim Birimleri Arası İş Akış Şeması	26

Ekler

Ek- 1: ÇSYÇ KONTROL LİSTESİ (ÇSYP'lerin hazırlanması esnasında kullanılacaktır)..	34
Ek- 2: Şikayet Formu Örneği.....	40
Ek- 3: Şikayet Kapama Formu Örneği.....	41
Ek- 4: İstişare Toplantısı Katılımcı Listesi.....	41

1. GİRİŞ

Enerji verimliliği ve iklim değişikliği ile başa çıkmak (sosyal, ekonomik ve çevresel sistemlerin tehlikeli bir olay, eğilim veya rahatsızlıkla başa çıkma, temel işlevlerini, kimliklerini ve yapısını koruyacak şekillerde yanıt verme veya yeniden düzenleme, aynı zamanda uyum, öğrenme ve dönüşüm kapasitesini sürdürme kapasitesi), Dünya Bankası'nın aşırı yoksulluğu sona erdirmeye ve refahın paylaşılmasını teşvik etme ikiz hedeflerine katkıda bulunur. Yüksek enerji tüketimi, zor elde edilmiş kalkınma kazanımlarını baltalayabilir ve savunmasız grupları potansiyel olarak yoksulluğa sürükleyebilir. Bu nedenle, deşışıklilerle başa çıkmaya katkıda bulunan faaliyetler doğrudan sürdürülebilir kalkınma ile bağlantılıdır ve en yoksulların yoksulluk döngülerinden kaçmasını sağlar. Önerilen proje, (i) büyüme, (ii) katılım ve (iii) sürdürülebilirlik olmak üzere üç temel unsur doğrultusunda inşa edilmiş ve devam etmekte olan Dünya Bankası Türkiye Ülke Ortaklık Çerçevesi (2017-2021) ile uyumludur. Bu Proje tamamen sürdürülebilirlik bölümü ile ilgilidir. Ülke Ortaklık Çerçevesi (ÜOÇ) tarafından ele alınan Altyapı Varlıklarının ve Doğal Sermayenin Artan Sürdürülebilirliği Hedef 9, Dünya Bankası Grubu (DBG) tarafından finanse edilen enerji sektörü projeleri ve ayrıca Yıllık Sera Gazı (GHG) emisyon azaltımları yoluyla elde edilen kümülatif enerji tasarruflarını içermektedir. Proje ayrıca, Türkiye'nin enerji bağımsızlığını artırmaya yardımcı olmayı amaçlayan ÜOÇ 'nin 7. Hedefi ve sürdürülebilir ve dayanıklı şehirleri destekleyen Hedef 8 kapsamında hizmet verecektir. Proje, 2012-2023 Enerji Verimliliği Strateji Belgesi ile uyumludur. Strateji Belgesinin stratejik amacı, enerji verimli binaların enerji taleplerini ve karbon emisyonlarını azaltmak ve yenilenebilir enerji kaynakları kullanarak sürdürülebilir çevre dostu binaları teşvik etmektir. Proje aynı zamanda Hükümetin 2014-2018 yılları Türkiye 10. Kalkınma Planı (KP) ile de alakalıdır. Türkiye 10.Kalkınma Planında, son kullanıcıya sürekli, kaliteli, güvenli, minimum maliyetli enerji temini ve enerji arzında kaynak çeşitlendirmesi ana hedeflerinden yola çıkılarak, temel hedefin rekabetçi bir enerjiye ulaşmak olduğu belirtilmektedir. Kalkınma planının ana hedefi yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarını olabildiğince kullanan, elektrik üretiminde nükleer teknolojinin kullanılmasını öngören, ekonominin enerji yoğunluğunun azaltılmasını destekleyen, enerjinin atık ve çevresel etkilerini en aza indiren, uluslararası enerji ticaretinde ülkenin stratejik konumunu güçlendiren bir sistem oluşturmaktır.

Onuncu Kalkınma Planında ayrıca Enerji Verimliliği Stratejisinin etkin bir şekilde uygulanacağı ve tüm sektörlerde enerjinin verimli kullanılmasının da sağlanacağı belirtilmektedir. Onuncu Kalkınma Planı, Enerji Verimliliği İyileştirme Programı Eylem Planı kapsamında "Binalarda Enerji Verimliliğinin Artırılması" kavramını tanımlamaktadır; bu kavram binalarda enerji verimliliğini artırmak için finansman mekanizmaları geliştirmek ve yasal çerçeveyi iyileştirmek için eylemler gerektirmektedir. Proje aynı zamanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın (ÇŞB) 2018-2022 Stratejik Planı ile uyumludur. Kamu ve özel sektör binalarında enerji verimli-iklime duyarlı yerleşim / planlama stratejilerinin belirlenmesi ve enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik tedbirlerin alınmasına yönelik hedefler bulunmaktadır.

Proje, dış kaynak kullanımı ve kamu binalarının tasarım ve inşaatını yönetmek için kapsamlı teknik kapasiteye sahip Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) Yapı İşleri Genel Müdürlüğü (YİGM) tarafından

uygulanacaktır. YİGM bünyesinde kurulacak olan Proje Uygulama Birimi (PUB), önerilen Projenin genel uygulaması, yönetimi ve koordinasyonundan sorumlu olacaktır.

Genel amaç, merkezi hükümet binalarında enerji kullanımını azaltmak ve ulusal bir programı desteklemek için uygun sürdürülebilir finansman ve kurumsal mekanizmaları geliştirmek ve ölçek büyütmek için bir geçiş planı geliştirmektir.

Kamu Binalarında Enerji Verimliliği (KABEV) Projesi ile kamu binalarının enerji verimli bir şekilde yenilenmesi, kamu binalarından enerji tasarrufu sağlayacaktır. Önerilen projeler, kamu binalarını en yüksek enerji tüketimi göz önüne alınarak yenilemeyi amaçladığından, yatırımlardan bütçe tasarrufu sağlanacak ve enerji tasarruflarının bir sonucu olarak (ton CO₂ eşdeğeri) merkezi hükümet binaları ile ilişkili CO₂ emisyon azaltımları için bütçe kısıtlamalarının çözümü olacaktır. Bu nedenle, kamu sektörü, kamu binalarının kullanıcıları (idari personel ve toplum) ve ayrıca belirlenen tesislerin su toplama havzalarındaki kamu toplulukları projenin doğrudan yararlanıcılarıdır. KAKEV Projesi, yılda 1000'den fazla personele ve 5000 vatandaşa ulaşan yaklaşık 300-500 kamu binasının yenilenmesini sağlayacaktır. Proje sadece kamu binalarının enerji tüketimini azaltmakla kalmayacak, aynı zamanda halkın bilinçlendirilmesini ve kamu topluluklarını hedefleyen bir dizi iletişim aracının geliştirilmesini de olanak sağlayacaktır. Yenilenmiş dayanıklı ve modern döşenmiş tesisler, sağlık ve verimli çalışma üzerinde olumlu bir etkiye sahip olan daha yüksek konfor koşullarına da katkıda bulunacaktır. Proje yatırımları, öncelikle enerji tüketimi yüksek ve geri ödeme süreleri daha kısa olan kamu binalarına odaklanacaktır.

Önerilen proje iki bileşenli gerçekleşecektir: (i) merkezi hükümet binalarında enerji verimliliği yatırımları ve (ii) teknik yardım (TY) ve proje uygulama desteği.

Bileşen 1: Bileşen 1. Merkezi hükümet binalarında enerji verimliliği yatırımları:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji Verimliliği performansını iyileştirmek için periyodik teklif çağrılarına dayalı olarak uygun binayı yenileyecektir.

Bina uygunluk kriterleri arasında bina kılıfı önlemleri (çatılar / duvar yalıtımı, pencereler, kapılar), ısıtma / soğutma sistemleri, su ısıtma, pompalar / fanlar ve aydınlatma) yer alır. Bazı Yenilenebilir Enerji (YE) uygulamaları (örn. çatı üstü güneş PV, biyokütle ısıtma, güneş enerjili su ısıtma, jeotermal ısı pompaları) ekonomik kriterleri karşılıyorsa ve öncelikle binanın elektrik / yakıt kullanımını dengelemek için kullanılıyorsa (şebekeye satmak için enerji üretmek yerine) genel yatırımın 12 yılın altında basit bir geri ödeme süresine sahip olması koşuluyla, Enerji Verimliliğine (EV) yönelik önlemler haricinde (ör. yeniden kablolama, küçük yapısal onarımlar, boyama, sismik güvenlik, vb.) sınırlı miktarda fon tahsis edilebilir. Proje, yenilenen binaların asgari teknik performansının sağlanmasını amaçlayacaktır, yani Türkiye Enerji Performansı (TEP) Sınıf C veya üstüne ulaşılmalı ve yatırımlar en az%20 enerji tasarrufu sağlamalı, yatırım maliyeti en az 50.000 ABD doları olmakla beraber, 1.000.000 ABD dolarından fazla olmamalıdır ve maksimum basit geri ödeme süresi önlemlerin birleşimi için 12 yılın altında kalmalıdır.

ÇŞB, bu alt bileşeni uygulamak için binaları seçecek, ayrıntılı enerji etütleri, ayrıntılı tasarımlar ve teknik şartnameler / keşif özetleri, inşaat denetimi ve nihai bina enerji performans sertifikasının

düzenlenmesi için danışmanlar tutacak ve yenileme çalışmaları yapacak, izleme ve sonuçları raporlayacak firmaları tedarik edecektir. Bu bileşen altındaki Temiz Teknoloji Fonları (TTF), önemli miktarda enerji tasarrufu sağlayan daha kapsamlı yenileme projelerini desteklemek için kullanılacaktır. Daha kapsamlı yenileme önlemleri uygulanacak alt projeler, 20 yılın altında bir geri ödeme süresi ile en az % 30 enerji tasarrufu sağlamalıdır.

Daha kapsamlı yenilemelerin odaklandığı husus, kapasite artışını, pazar geliştirmeyi, ek bina düzenlemeleri ve programlarına yönelik bilgilendirmeyi ve (algılanan) teknik riskler daha iyi anlaşıldıkça ve piyasa fiyatları zamanla düştükçe projeye dahil edilebilecek yeni teknolojilerin ve yaklaşımların tanıtılmasını desteklemektir. Bu bileşen altındaki Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD) fonları, (en az% 20 ve üzeri) % 30'dan daha az enerji tasarrufu sağlayan yatırımlar için kullanılacaktır. TTF fonları, ise % 30 ve üzeri enerji tasarrufu sağlayan yatırımlar için kullanılacak.

Bileşen 1b. Enerji hizmeti şirket yatırımları: Bileşen 1a kapsamındaki uygun binaların bir alt kümesi için ÇŞB ve ETKB işbirliği ile, ilgili bakanlıklar ve yararlanıcılarla mutabık sağlandığı üzere, yenilemek için enerji performans sözleşmeleri kapsamında hizmet şirketleri (ESCO'lar¹) kullanan ve her yıl yeterli temel enerji tüketim verilerine ve hizmet kalitesine (yani uygun ısıtma ve soğutma) sahip, bir bina grubu seçecektir.

Bunlar (ESCO sözleşmeleri) geleneksel etüt-tasarım / yapım işleri sözleşmelerinden farklı olarak, en yüksek net bugünkü değere (NPV) sahip teknik olarak uygulanabilir tekliflere dayalı seçim ve doğrulanmış enerji tasarruflarına dayalı bazı ödemeler ile bir ön etüt ve ardından enerji tasarrufuna dayalı bir tasarım-inşa sözleşmesini içerecektir. ESCO sözleşmeleriyle ilişkili daha yüksek riskleri ve belirsizlikleri gidermek için, başlangıçtaki 10 milyon ABD \$ değerindeki ESCO sözleşmelerinin CTF imtiyazlı kredisi ile finanse edilecek ve model yeterince test edilip iyileştirildikten sonra, ESCO sözleşmelerinin geri kalanı IBRD kredisi ile finanse edilip ve ölçeklendirilecektir. PUB, pilot ESCO tedariki kapsamında 1. yılda binalardan birinin yenileme inşaatını başlatacaktır.

Bileşen 1c. Pilot Sıfıra yakın enerji binaları (SYEB / nZEB): Bu bileşen kapsamında ÇŞB PUB, Türkiye'nin farklı iklim bölgelerinde SYEB entegre tasarım ve yenileme tekniklerini (örn. soğuk / yeşil çatılar, havalandırılmalı cepheler, gün ışığı / gölgeleme, su geri dönüşümü / hasat, gelişmiş kontrollörler) ve daha yeni teknolojileri (örn. binaya entegre güneş PV, yoğunlaşmalı kazanlar, jeotermal ısı pompaları) sergilemek için tanıtım değeri yüksek (örneğin, mimarlık veya mühendislik üniversitesi, kongre merkezi) olan 5-10 binayı yenilemeye çalışacaktır.

¹ Bir enerji hizmeti şirketi veya ESCO, bir müşteriyle enerji performansı sözleşmesi imzalayan ve doğrulanmış enerji tasarrufuna bağlı olan tazimatları ile enerji kullanımını kararlaştırılmış bir düzeyde azaltmayı kabul eden bir şirkettir. Enerji Verimliliği danışmanlık firmaları (veya Türkiye'deki EVD'ler), mühendislik şirketleri, inşaat firmaları, ekipman tedarikçileri, kiralama şirketleri ve nitelikli hizmet sağlayıcılar dahil olmak üzere çeşitli firmalar ESCO ihalelerine teklif verebilir.

Bu tür teknolojiler² ve yaklaşımlar, projenin sonraki yıllarında ve daha büyük ulusal programda Bileşen 1a için olası ilave temel önlemler olarak değerlendirilecektir.

Tanıtım etkisini en üst düzeye çıkarmak ve yenilemenin yeni bina inşaatına uygunluğunu değerlendirmek için uygun maliyetli bir çerçeve geliştirmek için SYEB etütleri ve tasarımları geniş paydaş incelemelerine ve vatandaş katılım sürecine tabi olacak ve enerji etüt sürecinin bir parçası olarak sağlam bir ekonomik ve finansal değerlendirmeyi içerecektir. Bu bileşen altındaki bütçe, denetimleri ve pilot alt projeler için teknik tasarımlar / gözetim / devreye alma / vb. gibi unsurları içerir.

Bileşen 2. Teknik yardım ve proje uygulama desteği

Enerji Verimliliği Kanunu ve çeşitli yönetmelikler Türkiye'de kamu sektöründe enerji verimliliği için güçlü bir temel oluştururken, ikincil mevzuatı iyileştirmek ve sürdürülebilirliğini ve nihai ölçeğini büyütmek için Proje uygulamasına gerekli desteği sağlamak için ek çabalara ihtiyaç vardır. Bu bileşen hem ÇŞB hem de ETKB tarafından yönetilecek çeşitli teknik yardım faaliyetlerini destekleyecektir.

Bileşen 2a. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yönetilen teknik yardım desteği: Tablo 1, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yönetilen planlanmış teknik yardım faaliyetlerine genel bir bakış sunmaktadır.

² Uygun binaların, Bileşen 1a kapsamındaki uygunluk kriterlerini ve ayrıca üç ek kriteri karşılaması gerekecektir: (i) tanıtım değeri (profesyonel kullanıcı / ziyaretçi sayısına göre belirlenir); (ii) coğrafi kapsam (dört iklim bölgesinin her birinden en az bir bina) ve sektörler (farklı bina türlerinin tercihi); ve (iii) binanın durumu (yapısal bütünlüğün sağlanması, ilave yalıtım ve pencereler gibi kapsamlı enerji verimliliği önlemleri için yeterlilik, çatılara ve başka yerlere yenilenebilir enerji sistemleri kurma imkânı vb.).

Tablo 1. ÇŞB Tarafından Yönetilen Teknik Yardım Faaliyetlerine Genel Bir Bakış.

TY Faaliyetleri
Uygulama desteği: Satın alma, Finansal Yönetim (FY), proje yönetimi, teknik gözetim ve çevresel ve sosyal konularda PUB'yi desteklemek için uzmanların işe alınması.
İlk alt projelerin gelişimini desteklemek: Enerji etütlerinin gözden geçirilmesi, teknik tasarımların değerlendirilmesi, yatırım maliyetlerini belgelemek için vaka çalışmalarının geliştirilmesi, uygulanan önlemleri ve fiili enerji tasarruflarını desteklemek ve bina enerji verimliliği yatırımlarının ihtiyaçlarının, ilgili tasarımının anlaşılmasını sağlamak için bina kullanıcılarının katılımını sağlayacak mekanizmalar geliştirmek için uzmanların işe alınması.
PUB ve YİGM personel eğitimi: Etkili Proje uygulamasının sağlamak için PUB personelinin eğitimi (örneğin, sözleşme yönetimi). PUB ve ÇŞB personelinin enerji verimliliği tadilatları, nZEB, Pasif Ev ve Yeşil Bina konseptleri, Bina Bilgi Modellemesi, enerji modellemesi, sertifikasyon programlarına katılım dahil olmak üzere enerji tasarrufu izleme, çalışma ziyaretleri veya uluslararası konferanslar hakkında eğitimi.
Tasarım / inşaat firmaları, yarı kalifiye işçiler, enerji yöneticileri, EV alanındaki kadınlar, bina yöneticileri için operasyonlar ve bakım vb. önceki deneyimlere ve alt projelerine dayalı olarak bina yenilemeleri için kapsamlı eğitim programı .
Alt projelerin denetlenmesi, sahada enerji tasarrufunun izlenmesi ve doğrulanması için ekipmanlar (PUB personeli tarafından kullanılacak termal kamera, yazılım, dizüstü bilgisayarlar, yazıcı, tarayıcı)

Bileşen 2b. ETKB tarafından yönetilen teknik yardım desteği: Tablo 2, ETKB tarafından yönetilen planlanmış teknik yardım faaliyetlerine genel bir bakış sunmaktadır.

Tablo 2. ETKB Tarafından Yönetilen Teknik Yardım Faaliyetlerine Genel Bir Bakış.

TY Faaliyetleri
ESCO pazar gelişimi için kapasite artışı: ESCO'lar ve enerji denetleme firmaları için alt proje sonuçlarından, vaka çalışmalarından, derslerden, yeni teknolojilerle yapılan tanıtım alt projelerinden ve prosedürlerden (örn. Etütler, Ölçme ve Doğrulama (Ö&D) planları, tahkim mekanizmaları) çıkan deneyimler üzerine eğitim
Prosedür ve şablonların geliştirilmesi: Merkez ve belediye binalarında kullanılmak üzere Türk Kanunlarına uygun olarak kamu sektörü için enerji hizmetlerine uygun finansman anlaşma şablonlarının geliştirilmesi. Ölçme ve doğrulama (Ö&D) mekanizmasının ve anlaşmazlık çözüm prosedürlerinin geliştirilmesi. (ESCO) sözleşmeleri, ihaleler, İş Tanımları, enerji denetimleri vb. İçin kılavuz ve şablonların hazırlanması
ETKB eğitimi: ETKB'nin mevcut eğitim materyalleri ve eğitim merkezinin gözden geçirilmesi ve güncellenmesi. ETKB eğitmenlerinin Ö & D, uyuşmazlık çözümü, denetim ve kapasite geliştirme vb. konularında eğitimi
ENVER Portalı üzerinden izleme: Proje kapsamındaki yenilenmiş binaların Enerji Verimliliğini izleme ve ETKB'nin bina tüketim veri tabanında iyileştirmeler yapma.

Türkiye'de daha fazla kamu sektörüne hizmet etmek için sürdürülebilir finansman mekanizmalarına dayanan, diğer hususların yanısıra, merkezi ve belediye binaları, kamusal aydınlatma ve su vs. ile ilgili olarak kamu sektöründe enerji verimliliği için **ulusal bir program planının geliştirilmesi.**

Bir ulusal programı desteklemek üzere, uygun bir finans kurumu veya Banka tarafından kabul edilebilir kurumlara sunulmak üzere Belediyeler için Enerji Verimliliğinde **piyasa değerlendirmesi hazırlamak ve bir proje stoğu geliştirmek**

Kamu binalarında Enerji Verimliliği ve ESCO'lari desteklemek için bütçe tasarrufunun alıkoyulması ve kamu binalarının yenilenmesi için bütçeleme kuralları, ESCO'lari desteklemek için kamu satın alma kuralları ve enerji verimliliği ekipman ve malzemelerinin tedarikinde kamu satın alma kuralları dahil, gereken yasal düzenlemelerin değerlendirilmesi.

PUB ve ETKB teknik personeli için Masaüstü Bilgisayar temini

2. DÜNYA BANKASI GÜVENLİK POLİTİKALARIYLA UYUM

11 Ağustos 1983 tarihli ve 18132 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 29 Mayıs 2013 tarihli Resmi Gazete'de (6486 sayılı Kanun) revize edilen 2872 sayılı Çevre Kanunu, Türkiye'nin çevre mevzuatı için temel çerçevesini oluşturur ve bir dizi yönetmelik ile desteklenir. Çevre Kanunun 10³. Maddesi, 25 Kasım 2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmi Gazete olan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliğinin çerçevesini belirlemektedir (bundan böyle "ÇED Yönetmeliği"). Dünya Bankası'nın çevresel ve sosyal güvenlik politikaları, borçlu ülkenin ÇED Yönetmeliği ve Dünya Bankası'nın Çevresel Değerlendirme Operasyonel Politikası (OP 4.01) ile entegre bir Çevresel Değerlendirme Çalışması gerçekleştirmesini gerektirmektedir.

Proje kapsamında, ÇŞB tarafından işe alınacak tasarım ve denetim danışmanları, yenileme inşaatının yapılacağı her bir kamu binası için bir Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) hazırlayacaktır. ÇSYP'ler, Bölüm 3'te ayrıntılı olarak açıklanan bir ÇSYP kontrol listesi içerecektir. Bu ÇSYP'ler, her bir kamu binası için hazırlanacak inşaat sözleşmesinin ayrılmaz bir parçası olacaktır.

ÇED Yönetmeliğine göre, binaların yenilenmesi (kamu binaları dahil) ÇED Yönetmeliği Ek listelerine girmemektedir. Böylelikle projenin kapsamı ÇED sürecinden muaf tutulmuştur. Ayrıca proje hazırlığı sırasında tadilat yapılacak kamu binalarının kesin listesi ve yeri bilinmemektedir. Bu nedenle, bu ÇSYÇ, ulusal Çevre Kanunu ve DB Çevresel Değerlendirme (OP 4.01) ve Fiziki Kültürel Kaynaklar (OP 4.11) Operasyonel Politikalarının gerekliliklerinin yerine getirmesi için proje uygulayıcı kuruluşa rehberlik etmek üzere hazırlanmıştır.

Önemli etkileri nedeniyle Kategori A'ya girme potansiyeli olan projeler (örn. Geniş ayak izi alanlarına sahip, hassas alanlara yakın projeler) yenileme projesine uygun olmayacaktır. Ayrıca, kritik habitatlarda bulunan veya doğal yaşam alanları üzerinde önemli etkileri olabilecek yeşil alan faaliyetleri de proje için uygun olmayacaktır. Bu nedenle, halihazırda kullanımda olan ve / veya antropojenik (insan kaynaklı) faaliyetlerden etkilenen ve devlet kurumlarına tahsis edilen alanlarda yürütülecek yenileme faaliyetleri projeler için uygun kabul edilecektir. Önerilen projelerin uygun görülmesi için projelerin arazi edinimine ve kamulaştırmaya neden olmaması gerekmektedir. Bu proje kapsamında tetiklenen operasyonel politikalar aşağıda verilmiştir. Tetiklenmeyen OP'leri potansiyel olarak etkileyebilecek herhangi bir faaliyet finansman için uygun olmayacaktır. Bu ÇSYÇ temel amacı, proje yönetim ekibine tüm alt projeleri potansiyel sosyal ve çevresel etkileri açısından taramada, Çevresel ve Sosyal (Ç & S) yönetim gereksinimlerini belirlemede ve yatırımları önceliklendirmede yardımcı olmaktır.

³ Madde 10 "Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler."

OP 4.01 Çevresel Değerlendirme

Türk ÇED Yönetmeliği, projeleri DB Çevresel Değerlendirmesine benzer bir şekilde çevresel riske göre sınıflandırmaktadır. DB Operasyonel Politikalar (OP) / Banka Prosedürleri (BP) gereklilikleri kapsamında, basit inşaat işleri, yakın proje sınırları içerisinde mevcut ayak izleri üzerinde meydana gelecek ve yoğunlukla geçici olacak öngörülen sınırlı çevresel ve sosyal etkiler nedeniyle OP 4.01'i tetikler.

OP 4.01'in tetiklenmesi, genel çevresel ve sosyal yönetimin ve "iyi bakım" araçlarının hazırlanmasını gerektirir. Önerilen Kamu Binalarında Enerji Verimliliği (KABEV) Projesi, potansiyel geçici, beklenen ve sınırlı çevresel etkileri dikkate alınarak "Kategori B" olarak sınıflandırılmıştır. Projelerden bazılarının önemli çevresel ve sosyal etkileri nedeniyle Kategori A'ya girmesi durumunda, bu projeler hariç tutulacak ve uygun görülmemeyecektir.

Proje, Türkiye genelinde merkezi hükümetin kamu tesislerinin enerji verimli olarak yenilenmesini destekleyecektir. Yenileme çalışmaları temel inşaat etkilerini içereceğinden, bu ÇSYÇ, ÇSYP'lerin hazırlanması için bazı şablonlar içerecektir. Ayrıca, kamu binalarının kültürel varlık olarak tescil edilme potansiyeli olduğu için, her bir kamu binası, ilgili resmi yazışmalara göre detaylı olarak değerlendirilmelidir.

Altyapı projeleri, projeler geliştirme ve işletme öncesi aşamalarında başlayan çeşitli seviyelerde incelemeye tabidir. Tesisler faaliyete geçtikten sonra ek düzenlemeler uygulanır. Avrupa Birliği'ne (AB) katılım sürecinin bir parçası olarak, Türkiye tarafından çeşitli kurumsal ve yasal reformlar yapılmıştır. Bu reformlar nedeniyle, çevre mevzuatı ve çevre koruma araçları uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmiştir. İnşaat faaliyetleri esnasında dikkate alınması gereken Çevre Kanunu kapsamında yer alan yönetmelikler aşağıda verilmekle olup tüm ilgili yönetmelikler bunlarla sınırlı olmayabilir:

- Atık Yönetimi Yönetmeliği, 2 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, 27 Aralık 2017 tarihli ve 30283 sayılı Resmi Gazete
- Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, 18.03.2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete ve 26.03.2010 tarih ve 27333 sayılı Resmi Gazete'de revize edilmiş
- Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği, 17 Haziran 2011 tarihli ve 27967 sayılı Resmi Gazete, 11.03.2015 tarihli ve 29292 sayılı Resmi Gazete'de revize edilmiş
- Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik, 8 Haziran 2010 tarihli ve 27605 sayılı Resmi Gazete ve son olarak 11 Temmuz 2013 tarihli ve 28704 sayılı Resmi Gazete'de revize edilmiş
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği, 31 Aralık 2014 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazete;
- Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği, 06 Haziran 2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazete
- Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği, 04 Haziran 2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmi Gazete

- Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği, 8 Ocak 2006 tarihli ve 26047 sayılı Resmi Gazete;
- Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği, 25 Kasım 2006 tarihli ve 26357 sayılı Resmi Gazete'de ve son olarak 11.03.2015 tarihli ve 29292 sayılı Resmi Gazete'de revize edilmiş;
- Atıkların Düzenli Depolamasına Dair Yönetmelik, 26.03.2010 tarihli ve 27333 sayılı Resmi Gazete'de ve son olarak 11.03.2015 tarihli ve 2992 sayılı Resmi Gazete'de revize edilmiştir;
- Atık Yağların Yönetimi Yönetmeliği, 21 Aralık 2019 tarihli ve 30985 sayılı Resmi Gazete;
- Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği, 6 Haziran 2015 tarihli ve 29378 sayılı Resmi Gazete;
- Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrol Yönetmeliği, 31 Ağustos 2004 tarihli ve 25569 sayılı Resmi Gazete ve son olarak 5 Kasım 2013 tarihli ve 28812 sayılı Resmi Gazete'de revize edilmiş;
- Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği, 22 Mayıs 2012 tarihli ve 28300 sayılı Resmi Gazete
- Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, 25.01.2017 tarihli ve 29959 sayılı resmi Gazete
- Atıksu Toplama ve Uzaklaştırma Sistemleri Hakkında Yönetmelik, 6 Ocak 2017 tarihli ve 29940 sayılı Resmi Gazete
- Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelik, 7 Nisan 2017 tarihli ve 30031 sayılı Resmi Gazete;
- Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik, 07 Nisan 2012 tarihli ve 28257 sayılı Resmi Gazete.
- Tehlikeli Maddelerin Su Ortamında ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliği, 26 Kasım 2005 tarihli ve 26005 sayılı Resmi Gazete;

In addition to the Environmental Law and its associated regulations, there are several other laws that directly or indirectly include environmental review, and thus, are applicable to the Project. These can be listed as follows:\

Çevre Kanunu ve ilgili düzenlemelerine ek olarak, doğrudan veya dolaylı olarak çevresel değerlendirmeyi etkileyen ve dolayısıyla Proje için dikkate alınması gereken başkaca kanun, yönetmelikler mevcuttur ve bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30 Haziran 2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete
- Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, 25 Ocak 2013 tarihli ve 28539 sayılı Resmi Gazete
- Açık Alanda Kullanılan Teçhizat Tarafından Oluşturulan Çevredeki Gürültü Emisyonu ile İlgili Yönetmelik, 30 Aralık 2006 tarihli ve 26392 sayılı Resmi Gazete
- Enerji Verimliliği Kanunu (5627 sayılı kanun), 2 Mayıs 2007 tarihli ve 26510 sayılı Resmi Gazete;
- Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği, 5 Aralık 2008 tarihli ve 27075 sayılı Resmi Gazete;

- Merkezi Isıtma ve Sıhhi Sıcak Su Sistemlerinde Isıtma ve Sıhhi Sıcak Su Giderlerinin Paylaştırılmasına İlişkin Yönetmelik, 14 Nisan 2008 tarihli ve 26847 sayılı Resmi Gazete
- Enerji Kaynaklarının ve Enerji Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik, 27 Ekim 2011 tarihli ve 28097 sayılı Resmi Gazete
- Yapı Malzemeleri Yönetmeliği, 10 Temmuz 2013 tarihli ve 28703 sayılı Resmi Gazete,
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, 19 Aralık 2007 tarihli ve 26735 sayılı Resmi Gazete
- Yapı Malzemeleri Yönetmeliği (305/2011/AB) Kapsamında, Yapı Malzemelerinin Yangına Tepki Sınıflarına, Yapı Elemanlarının Yangına Dayanıklılığına, Çatı ve Çatı Kaplamalarının Dış Yangın Performansına Dair Tebliğ (MHG/2017-13)
- Yeraltı Suları Hakkında Kanun (No: 167), 23 Aralık 1960 tarihli ve 10688 sayılı Resmi Gazete;
- Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (2863 sayılı kanun), 23 Temmuz 1983 tarihli ve 18113 sayılı Resmi Gazete;
- Karayolları Trafik Kanunu (2918 sayılı kanun), 18 Ekim 1983 tarihli ve 18195 sayılı Resmi Gazete;
- Karayolları Trafik Yönetmeliği, 18 Temmuz 1997 tarihli ve 23053 sayılı Resmi Gazete;
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları İlişkin Yönetmelik, 10 Ağustos 2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete;
- Afet Bölgelerinde Yapılar Hakkında Yönetmelik, 14 Temmuz 2007 tarihli ve 26582 sayılı Resmi Gazete;
- Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği, 18.03.2018 tarih ve 30364 sayılı Resmi Gazete;
- Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik, 24 Ekim 2019 tarihli ve 30754 sayılı Resmi Gazete;
- Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthalı, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük, 29 Eylül 1987 tarihli ve 19589 sayılı Resmi Gazete;
- Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik, 11 Şubat 2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmi Gazete;
- İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik, 17 Şubat 2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete;

Türkiye'de atık yönetimi alanında yapılan çalışmalar, artan sosyal ve politik duyarlılıkla son yıllarda çok önemli bir gelişme göstermiştir. Türkiye'nin 2023 vizyonuna ulaşmak için önemli bir unsur olarak kabul edilen Ulusal Geri Dönüşüm Stratejisi Eylem Planı ile atıkların ekonomik boyutunun hayata geçirilmesi için adımlar atılmaktadır.

Türkiye'de asbestli atık bertaraf tesisi lisansına sahip 37 firma ve floresan lambaların bertarafı için lisanslı 95 firma bulunmaktadır. Bu şirketler bu tehlikeli maddeleri kabul etmektedir. Asbest içeren yalıtım malzemeleri ve cıva içeren floresan lambaların bertarafı Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğine göre yapılır.

ETKB, aralarında yüksek enerji tüketimine ve yüksek önceliğe sahip ve bu Proje aracılığıyla finanse edilecek 166 kamu binasının enerji denetimlerini gerçekleştirmiştir. Kamu binalarının seçim süreci ÇŞB ve ETKB tarafından yürütülecektir. Proje yatırımları öncelikle, ÇŞB, ETKB ve Banka tarafından ortaklaşa geliştirilen teknik, sosyal ve ekonomik kriterlerin yanısıra kamuya özgü yapısal özellikler, kamu binalarının işlevleri ve acil durum yönetim sistemlerindeki halkın rolü de dikkate alınarak uzun bir listesinin uygulanmasıyla belirlenen yatırım paketinin en üstünde yer alan yüksek enerji tüketimli kamu binalarına odaklanacak. Projeye dahil edilecek kamu binalarının listesi, önceliklendirme değerlendirme sonuçlarına göre belirlenecek olup bu aşamada tam liste mevcut değildir.

Proje Değerlendirme Belgesi (PAD) Ek 5'te yer alan kamu binalarının seçimi için önceliklendirme metodolojisi Banka ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından ortaklaşa geliştirilmiştir ve bu metodoloji binaların yapısal kırılganlıkları, belirli kamu binalarının ekonomik ömürleri, sosyal, eğitimsel ve diğerler idari hususlar gibi kapsamlı, objektif ve bilimsel kriterleri içerir.

Potansiyel dışlanma veya elit seçme riskinin ortadan kaldırılmasını / önlenmesini sağlayan kamu binalarının bulunduğu ilçelerdeki hanelerin gelir ve sosyal düzeyinden ve bununla bağlantılı sosyal gerilimden bağımsızdır. Bu nedenle yatırımlar, enerji tüketimi en yüksek ve tasarruf potansiyeli olan kamu binalarını içerecektir.

Projeye konu kamu binalarının yerleşim alanlarında yer alması, inşaat çalışmaları sırasında ek ulaşım yoluna veya elektrik bağlantı hattına ihtiyaç duyulmaması açısından önerilen kamu binalarına ek avantajlar sağlar. Atık su deşarjı için mevcut kanalizasyon sistemleri kullanılacaktır. Sahaların bu özellikleri dikkate alındığında, proje faaliyetlerinden kaynaklanan büyük bir çevresel risk beklenmemektedir. Bu bağlamda, Projenin olası etkilerini azaltmak ve yönetmek için basit bir ÇSYP'nin yeterli olduğu varsayılmaktadır.

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG): İnşaat işleri, önlemlerin düzgün alınmaması durumunda işçilerin sağlığını ve güvenliğini tehdit edebilecek kazalara neden olabilir. Bu nedenle ÇŞB ve müşavirleri, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca işçilere güvenli ve sağlıklı çalışma ortamı sağlamakla yükümlüdür. İşçilere görev tanımları, sorumlulukları ve riskleri hakkında bilgi verilecektir. İSG hakkında. Düzenli eğitimler ile işçilere gerekli kişisel koruyucu ekipman ve iş ve iş güvenliği ile ilgili bilgiler verilecektir. İnşaat çalışmaları başlamadan önce, yapılacak tüm işler için Risk Değerlendirme Raporu hazırlanacak ve ilgili risklerden kaçınmak için gerekli önlemler alınacaktır. Olası bir kaza ve acil durum için "Acil Durum Müdahale Planları" hazırlanacak ve acil durum ekipleri kurulacak, acil durum senaryoları doğrultusunda tatbikatlar ve eğitimler yapılacaktır.

Alt Projeler için Risk Değerlendirme Raporu Metodolojisi: Proje kapsamında aşağıdaki adımlar izlenecek ve destekleyici dokümanlar (Planlar, prosedürler, vb.) sağlayacaktır. Projelerin S&G uygunluk durumu aşağıda belirtildiği gibi iki faaliyetle değerlendirilecektir:

- **Masa incelemesi:** Saha ziyaretinden önce yüklenici tarafından sağlanacak S&G Planı, Acil Durum Müdahale Planı, Risk Değerlendirmeleri vb. gibi mevcut proje belgelerinin ve bilgilerin ön büro incelemesi.
- **Saha ziyareti ve fiziksel saha denetimi:** Ziyaret sırasındaki faaliyetler şunları içerecektir:

Görüşme -Yöneticiler ve S&G Temsilcileri ile toplantılar ve yüklenici personeli ile görüşmeler-; Projelerin ilerleyişini ve devam eden çalışmaları, planlanan İSG organizasyonunu ve yönetimin anlaşılması,

Saha denetimi - Gerçek fiziksel saha koşullarını ve çalışma koşullarını doğrulamak için, İş sağlığı ve güvenliği yapılarını ve planlanan önlemler – uygulamalar, projelerin farklı alanlarında ve bileşenlerinde saha gezintisi ve denetimler yapmak (fotoğraflar özellikle uygunsuzluk durumları belirtmek için çeşitli noktalardan alınacaktır),

Belge toplama - inceleme - Saha ziyareti sırasında sunulan ayrıntılı S&G belgelerinin toplanması ve gözden geçirilmesi ve bu gözden geçirmenin Şantiye Temsilcileri ile birlikte yapılması (İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı, Şantiye Şefi, vb.)

Sağlanan genel bilgilerin gözden geçirilmesi ve raporlama: Genel S&G konularının gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi ve Proje S&G İzleme Raporunun hazırlanma

Toplum Sağlığı ve Güvenliği (TSG): Alt projeler, yerel halkın sürekli erişimine açık kamu binalarında uygulanacağından, bu anlamda gerçekleştirilecek yenileme faaliyetlerinin binayı kullanan insanlar üzerinde olumsuz etkileri olabilir. Bu bağlamda, yüklenici yenileme çalışmalarını halktan izole bir şekilde ifa edecektir. İnşaat alanları olası kazaları önlemek için çitlerle ve uyarı levhaları ile çevrelenecektir. Faaliyetler esnasında oluşabilecek toz ve gürültü halkı üzerinde rahatsızlık nedeni olabilecek diğer unsurlardır. Bu nedenle halkın toz ve gürültüye mazur kalmaması için faaliyet alanlarında gerekli önlemler alınarak izolasyon sağlanacaktır. Yenileme faaliyetine tabi binalara güvenli, halkın girişi hassas gruplar da (örneğin engelliler) göz önünde bulundurularak süreklilik arz edecek şekilde sağlanacaktır.

Dünya Bankası Grubu Çevre, Sağlık ve Güvenlik (DB ÇSG) Yönergeleri: Önceki paragraflarda belirtildiği gibi, proje hem Türk yasalarına ve düzenlemelerine hem de Dünya Bankası'nın Operasyonel Politikalarına uygun olarak yürütülecektir. Bu nedenle, Türk İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (30 Haziran 2012 tarihli 28339 sayılı Resmi Gazete) ve yönetmeliklerine ek olarak, inşaat ve yenileme faaliyetleri DB Genel Çevre, Sağlık ve Güvenlik Yönergelerine uygun olarak yürütülecektir.

OP 4.11, Fiziksel Kültürel Kaynaklar (FKV): Yenileme için önerilen kamu binaları özel koruma gerektiren kültürel bir varlık olarak tanımlanabilir. Türk kanunları, özellikle 21.07.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Kanunu (27.07.2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle revize edilmiştir) ve uygulamaları Dünya Bankası gerekliliklerine benzerdir. Kanun, Kültürel Miras olarak kabul edilen taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını; bu varlıkların korunmasına ilişkin prosedürleri ve düzenlemeleri açıklar; koruma ilkeleri ile uygulama kararlarından sorumlu olacak kurumların rol ve sorumluluklarını belirler.

Dünya Bankası kültürel kaynakların korunması konusunda çok hassastır ve Kültürel Miras varlıklarının banka tarafından finanse edilen projelerden olumsuz etkilenmemesini sağlamak için büyük özen göstermektedir ve bu hassasiyet DB'nin Kültürel Miras ile ilgili politikası OP 4.11'de açıkça belirtilmiştir. Bu politika uyarınca Banka, Banka tarafından finanse edilen projelerin hazırlanması ve uygulanması sırasında bir takım tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Önerilen proje, Çevresel Değerlendirme (ÇD) sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak kültürel kaynaklar üzerindeki etkileri ele almalı ve ayrıntılar ÇSYP'de sunulmalıdır. Kültürel Miras Etkisi de dahil olmak üzere Çevre Değerlendirmesinin bulguları ve tavsiyeleri, projenin Banka finansmanı ile devam ettirilmesi için yeterli bir temel sağlayıp sağlamadığını belirleyecektir.

Kültürel kaynaklar bilinmeyebilir veya görünür olmayabilir, yerel envanter yetersiz olabilir veya kültürel kaynaklar kanunlar tarafından listelenmemiş, tescil edilmemiş veya 'Korunan Miras' olarak ilan edilmemiş olabilir. Önerilen projenin 'tüm' kültürel kaynaklar üzerindeki potansiyel etkilerinin, yerel mevcut mevzuat tarafından tescil edilmesine veya korunmasına bakılmaksızın, proje ilerleyişinin mümkün olan en erken aşamalarında dikkate alınması önemlidir. Bununla birlikte, Banka'nın Kültürel Mirasın korunmasına ilişkin Ulusal Mevzuatı ve yerel prosedürleri de dikkate alınmasını talebi aşikârdır.

Politika, meydana gelebilecek aşağıdaki durumlarda tetiklenecektir: (i) tarihi / kültürel değerlere sahip bazı kamu binalarında, bu değerler gözetilerek yapılacak yenileme çalışmaları; (ii) bu tür tarihi / kültürel varlıkların yakınında yürütülen yenileme çalışmaları.

ÇŞB, finanse edilen projelerin fiziksel veya kültürel kaynakları üzerindeki etkilerinden kaçınmak veya bunları hafifletmekle sorumludur. Bu nedenle, ÇŞB, Türk mevzuatının tüm gereklilikleri karşılanana kadar proje finansmanına devam etmeyecektir. Kültürel varlıkların korunmasına ilişkin ulusal düzenlemeler katı olduğundan, DB koruma önlemleri politikaları kapsamında herhangi bir ek gereksinim ortaya çıkması beklenmemektedir.

Ayrıca, ilgili tüm resmi yazışmalar ÇSYP'lere eklenecektir. Bununla birlikte, ihtiyaca bağlı olarak, arkeolojik veya kültürel varlıklar hakkında detaylı bir değerlendirme raporu ÇSYP'lere dahil edilecektir.

Kültürel mirasın korunmasına ilişkin yerel yönetmelikler ve uygulamalar göz önüne alındığında, geri döndürülemez etkiler beklenmemektedir. Kültürel mirasın korunmasına ilişkin ilgili etki azaltıcı ve izleme önlemleri, ÇSYP belgesine entegre edilecektir.

OP 4.04, Doğal Yaşam Alanları: Kamu binaları halihazırda inşa edildiği ve yerleşim alanlarına yakın oldukları için tüm yenileme çalışmaları “doğal yaşam alanı” olarak nitelendirilmeyen alanlarda yapılacağından, bu proje için Doğal Yaşam Alanları tetiklenmemektedir. Ancak, herhangi bir Doğal Habitat üzerinde etkisi olan projeler uygun değil olarak tanımlanacaktır.

OP 4.12, Gönülsüz Yeniden Yerleşim: Mevcut tüm parseller hazineye ait olduğundan Projenin herhangi bir gönülsüz yeniden yerleşim veya arazi edinimine yol açması beklenmemektedir. Seçilen bu arsaların / arazilerin tapu veya mülkiyet sorunlarının olması beklenmemektedir. Bu proje kapsamında daha fazla arazi edinimi veya kamulaştırma öngörülmemektedir.

Mevcut kamu binalarının bazılarında, özellikle yenilenecek okulların öğrencileri yakındaki diğer kamu binalarına taşınmaları gerekebilir. Okul tatillerinde (örn. yaz tatili, kış tatili vb.) yenileme faaliyetlerinin uygulanması için tüm çaba harcanacaktır, ancak öğrencilerin taşınması kaçınılmaz olması durumunda ÇŞB Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yapacaktır.

ÇŞB, kamu binalarının yenilenmesi sırasında karşılaşılabilecek şikayetleri çözme ve yönetmenin yanı sıra kamu binaları faaliyete geçtiğinde diğer sosyal sorunları ele almak için bir şikâyet mekanizmasına sahip olacaktır. Mekanizma, bütün kamu topluluklarının endişelerini ve taleplerini ifade etmesine imkan verecektir. Şikayetler birden çok düzeyde ele alınacaktır: (a) yüklenici düzeyinde; (b) müşavir düzeyinde; (c) ÇŞB İl Müdürlükleri düzeyinde ve (d) ÇŞB'nin Proje Uygulama Biriminde (PUB) ulusal düzeyde. Şikayet mekanizması ile ilgili uygulama ayrıntıları Proje Uygulama El Kitabında (POM) belirtilecektir. Projenin hazırlık ve uygulama aşamaları sırasında, Dünya Bankası'nın OP 4.12 ile uyumsuzluk sorunu olmadığından emin olmak için Dünya Bankası tarafından seçilen kamu binaları üzerinde durum tespiti yapılacaktır. Durum değerlendirmesinin bir parçası olarak, Dünya Bankası bu projeye konu her bir kamu arazisinin OP 4.12'yi tetikleyecek geçerli koşulların olmadığını, tüm parsellerin kamu arazisi olduğunu ve ÇŞB için tahsis edildiğini doğrulamak için borçludan bir Çevre ve Sosyal (Ç&S) taraman kontrol listesini⁴(bkz. Ek 1) doldurmasını talep edecektir. OP 4.12'yi tetikleyecek gönülsüz arazi edinimini içeren herhangi bir arazi (kamu binalarının inşası için belirlenmiş) DB finansmanı için uygun olmayacaktır.

⁴ Kontrol Listesi arazinin sahiplik ve fiziksel durumu gibi genel bilgileri içerecektir.

3. ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM PLANLARININ HAZIRLANMASINA YÖNELİK KILAVUZLAR

Bu ÇSYÇ, ÇŞB tarafından projenin Dünya Bankası çevresine ve sosyal güvenlik önlemleri gerekliliklerine ve ulusal yasa ve yönetmeliklere tam uyumunu sağlamak için uygulama düzenlemelerini tariflemek üzere hazırlanmıştır. ÇSYÇ, ÇŞB ve Dünya Bankası web sitelerinde hem Türkçe hem de İngilizce olarak yayınlanacaktır.

Bu ÇSYÇ, herhangi bir yenileme çalışması başlamadan önce ÇSYP'lerin hazırlanmasından sorumlu olacak müşavirlere ve inşaat yüklenicilerine rehberlik yapacaktır. ÇSYP'ler ÇŞB'nin ihale yapısına göre hazırlanacaktır. İhale il bazında yürütülecekse (yani, bir ildeki yenilenecek tüm binaları kapsayacak şekilde), sahaya özgü ÇSYP, yenilenecek her tür binada belirlenecek potansiyel çevresel ve sosyal etkilere yanıt veren kapsamlı bir ÇSYP olacaktır ve söz konusu binaya özgü belirlenen etkilere göre hafifletici önlemleri ve bu önlemlere yönelik izleneme planını içerecektir. ÇSYP'lerin uygulanmasına yönelik izleme ve ilerleme raporları (örneğin, atık yönetiminin izlenmesi), gerektiğinde yenilenecek tüm binaları kapsayacaktır. İhalenin yapısı değişecek olursa, ÇSYP buna göre değiştirilecektir. ÇSYP'ler, basit inşaat işleri için proje açıklaması, kurumsal düzenlemeler, etki azaltma önlemleri ve izleme planı gibi bilgileri içeren ÇSYP Kontrol Listesinden (bkz. EK 2) yararlanacaktır.

ÇSYP'lerin bir bölümü olacak ÇSYP kontrol listesi üç bölümden oluşmaktadır:

- **Bölüm 1** projeyi karakterize eden ve kurumsal ve yasal yönleri, teknik proje içeriğini, kapasite geliştirme programı için potansiyel ihtiyacı ve halkla istişare sürecinin tanımlayıcı bir bölüm özelliği taşır. Bu bölüm en fazla iki sayfa uzunluğunda olabilir. İlave bilgi için gerektiğinde ekler dahil edilebilir.
- **Bölüm 2**, faaliyetlerin ve olası çevresel sorunların basit bir Evet / Hayır formatında kontrol edilebildiği bir çevresel ve sosyal tarama kontrol listesi içerir. Herhangi bir faaliyet / sorun "evet" işaretlenerek tetiklenirse, Bölüm 2'de verilen Çevresel ve Sosyal Tarama tablosunda açıkça formüle edilmiş yönetim ve etki azaltma önlemlerini içeren bir bölüme atıf yapılır.
- **Bölüm 3**, proje inşaatı ve uygulaması sırasındaki faaliyetlere yönelik izleme planını içerir. Kategori B projeleri için normal Banka gereklilikleri kapsamında önerilen ÇSYP için istenen aynı formatı içerir. Bu kontrol listesi, Bölüm 2 ve Bölüm 3'ün yüklenici ihale belgelerine dahil edilmesini, ihale sürecinde fiyatlamanın yapılabilmesi ve işlerin yürütülmesi sırasında özenli bir denetleme sürecinin yönetilmesini sağlar.

Kontrol listesi tipi format, temel iyi uygulama önlemlerinin tanınmasını ve uygulanmasını sağlamak için geliştirilmiş ve aynı zamanda hem kullanıcı dostu hem de Dünya Bankası'nın güvenlik önlemleri gereklilikleriyle uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu kontrol listesinin amacı, inşaat işleri sözleşmeleri için yüklenicilere ve mühendislik kontrolörlerine pratik, somut ve uygulanabilir rehberlik sunmasıdır. Nihai tasarım aşamasında tamamlanmalı veya bağımsız olarak ya da ulusal hukuk

kapsamında üretilen herhangi bir çevresel dokümantasyonla (örneğin ÇED raporları) birlikte, ihale dokümanlarının ve nihayetinde inşaat sözleşmelerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.

ÇSYP, küçük, yerel etkileri olan inşaat işleri sözleşmelerine tipik genel etki azaltma yaklaşımlarını kapsamaya çalışır. Bu formatın, OP 4.01 kapsamında Dünya Bankası Çevresel Değerlendirme gerekliliklerini karşılamak için ÇSYP'nin temel unsurlarını içerdiği kabul edilmektedir. İnşaat ihale belgelerinde örnek olarak kullanılmak üzere ÇŞB'nin müşaviri tarafından Dünya Bankası'nın rehberliğinde bir ÇSYP hazırlanacaktır.

PUB, müşavirine toplumsal cinsiyet dostu alanlar, güvenli banyo ve sıhhi tesisler ve toplum faaliyetleri için alanlar ve engellilerin özel ihtiyaçlarını dikkate alan ayrıntılı kamusal tasarımlar sağlayacaktır. Ek olarak, inşaat işleri sırasında PUB ve inşaat kontrolörü, yüklenicilerin gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerini almasını sağlayacaktır

4. ALT- PROJE ALTERNATİFLERİ

Önceki bölümlerde bahsedildiği gibi, proje tarafından yenilenecek öncelikli kamu binaları seti, ÇŞB ve Banka tarafından ortaklaşa geliştirilen bir önceliklendirme metodolojisi ve kriterlerinin uygulanması yoluyla ÇŞB tarafından belirlenecektir. Daha sonra yatırımlar ulusal seviyede değerlendirilecek ve bu çalışma da ÇŞB'nin mevcut kamu binalarındaki enerji tüketimini azaltmaya yönelik uzun vadeli planlamasına katkı verecek ve gelecekteki yatırım planlaması için yapı taşı olarak hizmet verecektir.

Projenin hazırlık ve uygulama aşamalarında yapılan durum tespiti sırasında seçilmiş kamu binaları (tadilat için) için, Dünya Bankası kendisinin koruma önlemleri politikalarıyla hiçbir uyumsuzluk sorununun olmamasını sağlayacaktır. Durum tespiti çalışmaları sırasında herhangi bir uygunsuzluğun tespit edilmesi durumunda ÇŞB, Dünya Bankası politikalarına tam uyumlu alternatif kamu binaları bulmaktan sorumlu olacaktır.

5. ÇEVRESEL VE SOSYAL İZLEME VE ŞİKAYET MEKANİZMASI

Çevresel ve Sosyal İzleme

Projenin çevresel ve sosyal etkilerinin oldukça düşük olması beklenmekle birlikte; Projenin uygulama aşamasından işletme aşamasına kadar aktif olacak bir çevresel ve sosyal izleme sistemi, Projenin olumsuz etkilerini önleyecek ve etki azaltma önlemlerinin etkinliğini izleyecektir. Bu sistem, DB ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın proje denetiminin bir parçası olarak etki azaltmanın başarısını değerlendirmesine yardımcı olur ve gerektiğinde harekete geçilmesini sağlar. Etki azaltma önlemleri kapsamındaki hem çevresel hem de sosyal konular, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı aracılığıyla atanan uzmanlar tarafından izlenecek ve denetlenecektir.

İzleme sistemi:

- _ İhtiyaç duyulduğunda teknik yardım ve destek,
- _ Etki azaltma önlemleri ile ilgili durumların erken,
- _ Etki azaltma önlemlerinin sonuçlarının takibini
- _ Projenin ilerlemesi ile ilgili bilgi edinilmesini sağlar.

PUB, il müdürlükleri aracılığıyla ve rutin saha ziyaretleri yaparak, sahadan sonuç göstergeleri için düzenli olarak veri toplayacaktır. PUB ayrıca toplanan verilerin kalitesinin izlenmesinden sorumlu olacak ve elde edilen çıktıları / sonuçları Projenin Sonuç Çerçevesi kapsamında belirlenenlere göre değerlendirecektir.

Şikâyet Çözüm Mekanizması

İdare tüm paydaşların proje sürecinin sahada nasıl yürütüleceği hakkında bilgi sahibi olması ve varsa paydaşların itiraz ve önerilerini alabilmek için bu ÇSYP'yi 10 (on) gün süre ile Karabük Üniversitesi Rektörlük Binası'nda askıda tutacaktır. Askı sürecinin tamamlanması akabinde Paydaş Bilgilendirme Toplantısı düzenleyecektir. Düzelecek toplantının yöntemi (fiziksel, çevrimiçi/sanal, vs.) pandemi koşulları çerçevesinde belirlenecektir. Ayrıca İdare bilgilendirme amaçlı alt projelere özel tanıtım materyalleri (broşür, poster, vs.) gibi materyaller hazırlayacak ve bu materyallerin ilgili paydaşlara ulaştırılmasını sağlayacaktır.

Şikâyet Çözüm Mekanizması (ŞÇM), herhangi bir paydaşın projenin nasıl planlandığı, inşa edildiği veya uygulandığı konusunda bir şikâyet/görüş/öneri sunmasını sağlayan bir süreçtir.

ÇŞB'nin halihazırda hem telefon hem de web sitesi üzerinden erişilebilen bir çağrı merkezi⁵ (Alo181) bulunmaktadır. Bu çağrı merkezi, Bakanlığın gerçekleştirmekte olduğu tüm faaliyetleri ile ilgili konuları için kullanılmaktadır. İdare, KABEV Projesi kapsamında kamu binalarında yürütülecek faaliyetler sırasında ortaya çıkabilecek şikâyet/görüş/önerilerin toplanması, değerlendirilmesi ve çözülmesi

⁵ <https://181.csb.gov.tr/>

amacıyla, Proje uygulaması başlamadan önce KABEV Projesi'ne özel olarak şeffaf ve kapsamlı bir ŞÇM geliştirilecektir. ŞÇM, ilgili tüm paydaşların gerçekleştirilecek faaliyetler hakkında şikayet/görüş/önerilerini ilgili kişi ve kurumlara ulaştırabilmesine yardımcı olacak ve paydaşların projeye katılımını güçlendirecektir. KABEV Projesi kapsamında şikayetler çoklu seviyelerde ele alınacaktır: (a) yüklenici düzeyinde; (b) müşavir düzeyinde; (c) ÇŞB İl Müdürlükleri düzeyinde; (d) ulusal düzeyde ÇŞB Proje Uygulama Birimi düzeyinde (PUB).

- a) Yüklenici Seviyesi:** İnşaat işlerini yürütmek için atanan her yüklenici, herhangi bir paydaş (kamu binası yönetimi, bina kullanıcıları, ziyaretçiler, yerel topluluklar veya yararlanıcılar, vb.) tarafından dile getirilen şikayetleri / endişeleri / görüşleri / tavsiyeleri almak, kaydetmek ve mümkünse çözümlenmekten sorumlu olacaktır. KABEV Projesi kapsamında yapılan inşaat işleri nedeniyle Yüklenici şikayetleri / endişeleri / görüşleri / tavsiyeleri çözemezse, bunları ilgili kişi / kurumlara yönlendirmekle yükümlüdür. Yükleniciler ayrıca çözülmüş ve çözülmemiş şikayetler / endişeler / görüşler / tavsiyeler dahil olmak üzere tuttukları kayıtları haftalık olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na (ÇŞB) sunacaklardır.
- b) Müşavir Seviyesi:** Yüklenici düzeyinde ele alınamayan şikayetler / endişeler / görüşler / tavsiyeler, İnşaat Kontrolörü olarak atanan Proje Yöneticisi tarafından ele alınacaktır. Proje Yöneticisi, bir durum raporu düzenleyerek yüklenicinin sorumluluklarını hatırlatacak ve sorunu çözmek ve gerekli düzeltici eylemlerin uygulanmasını sağlamak için gerekli önlemlerin alınmasını sağlayacaktır. Proje Yöneticisi şikayetleri / endişeleri / önerileri / tavsiyeleri çözemezse, bunları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na yönlendirmekle yükümlüdür.
- c) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Seviyesi:** KABEV Projesi kapsamında yürütülen faaliyetler ile ilgili olarak alınan şikayet / endişe / görüş / önerileri mümkün olduğu ölçüde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü sorumlu olacaktır. Müdürlükler ayrıca, kendisine ulaşan konuları çözsün ya da çözmesin, alınan tüm şikâyet / kaygı / görüş / önerileri derhal İdare'ye iletecektir.
- d) ÇŞB Seviyesi:** KABEV Projesi kapsamında, ÇŞB yukarıda belirtilen seviyeler aracılığıyla paydaşlar tarafından dile getirilen tüm şikayet / endişe / görüş / tavsiyeleri toplamak, kaydetmek ve çözmekle sorumludur. ÇŞB, toplanan şikayeti / endişeyi / görüşü / tavsiyeyi 30 gün içinde çözmekten ve sonuç hakkında şikayet / endişe / görüşü / tavsiyeyi sahibini bilgilendirmekten sorumludur.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kurumsal olarak şikâyet ve öneri toplama adına birçok alternatif yöntem belirlemiştir.

Cumhurbaşkanlığı Halkla İlişkiler Merkezi (CİMER) gibi ulusal şikâyet mekanizması başta olmak üzere, şikâyet ve önerileri İdareye iletme kanalları aşağıda verilmiştir:

- **E-posta:** yigmenerji@csb.gov.tr
- **ÇŞB Çağrı Merkezi** Alo 181
- **<https://181.csb.gov.tr/>** adresinde yer alan Bilgi/Şikayet Başvuru Formu
- İl Çevre ve Şehircilik Müdürlükleri

İnşaat Yüklenicisi kamu binalarının yenilenmesi sırasında paydaşlardan gelen şikâyet/görüş/önerilerin toplanması, kaydedilmesi ve çözülmesinden sorumlu olacaktır. İnşaat işlerini yürütmek üzere atanan her yüklenici, kamu binası yönetimi, bina çalışanları, ziyaretçileri ve yararlanıcıları tarafından inşaat çalışmaları konusunda gelen şikâyet/görüş/önerileri almak, kaydetmek için bir ŞÇM tanımlayacaktır. Yüklenici şikâyet/görüş/önerileri Ek - 2 ve Ek – 3'te verilen Şikâyet ve Öneri Formu ve Şikâyet Kapatma Formu aracılığı ile kayıt altına alacaktır. Sözlü gelen şikâyet/görüş/öneriler ise Yüklenicinin sorumlu personeli tarafından Şikâyet ve Öneri Formu doldurarak kayıt altına alacaktır. Yüklenici kayıt altına aldığı şikâyet/görüş/önerileri her hafta başı Proje Müdürüne göndermekle yükümlüdür.

Farklı kanallar aracılığıyla toplanan şikâyet/görüş/öneriler İdare tarafından kayıt altına alınarak 30 gün içerisinde cevaplanacaktır. Şikâyet/görüş/öneri ile ilgili kayıtlar düzenli olarak DB ile paylaşılacaktır.

Ayrıca DB'nin desteklediği projelerden olumsuz şekilde etkilendiğini düşünen kişi ya da topluluklar şikâyetlerini, proje seviyesinde mevcut olan Şikâyet Çözüm Mekanizması (ŞÇM) aracılığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına veya Dünya Bankasının Şikâyet Çözüm Servisi (SÇS) (<https://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service>) aracılığı ile DB'ye iletebilirler. SÇS proje kaynaklı endişeleri gidermek amacı ile alınan şikâyetlerin hızlı bir şekilde incelenmesini sağlar.

Projeden etkilenen topluluklar ya da kişiler şikâyetlerini ayrıca Dünya Bankası Bağımsız Teftiş Paneline de iletebilirler. Bu panel DB'nin performans kriterlerinin bir veya birkaçının ihlali sonucu şikâyet eden kişi ya da toplulukların zarara uğrayıp uğramadığını veya uğratılabileceğini belirler. Panel kendisine ulaşmış şikâyetler hakkındaki endişelerini DB'ye doğrudan iletebilir. Bu aşamada DB şikâyetler hakkında cevap verme fırsatına sahip olur.

6. UYGULAMA DÜZENLEMELERİ VE SORUMLULUKLAR

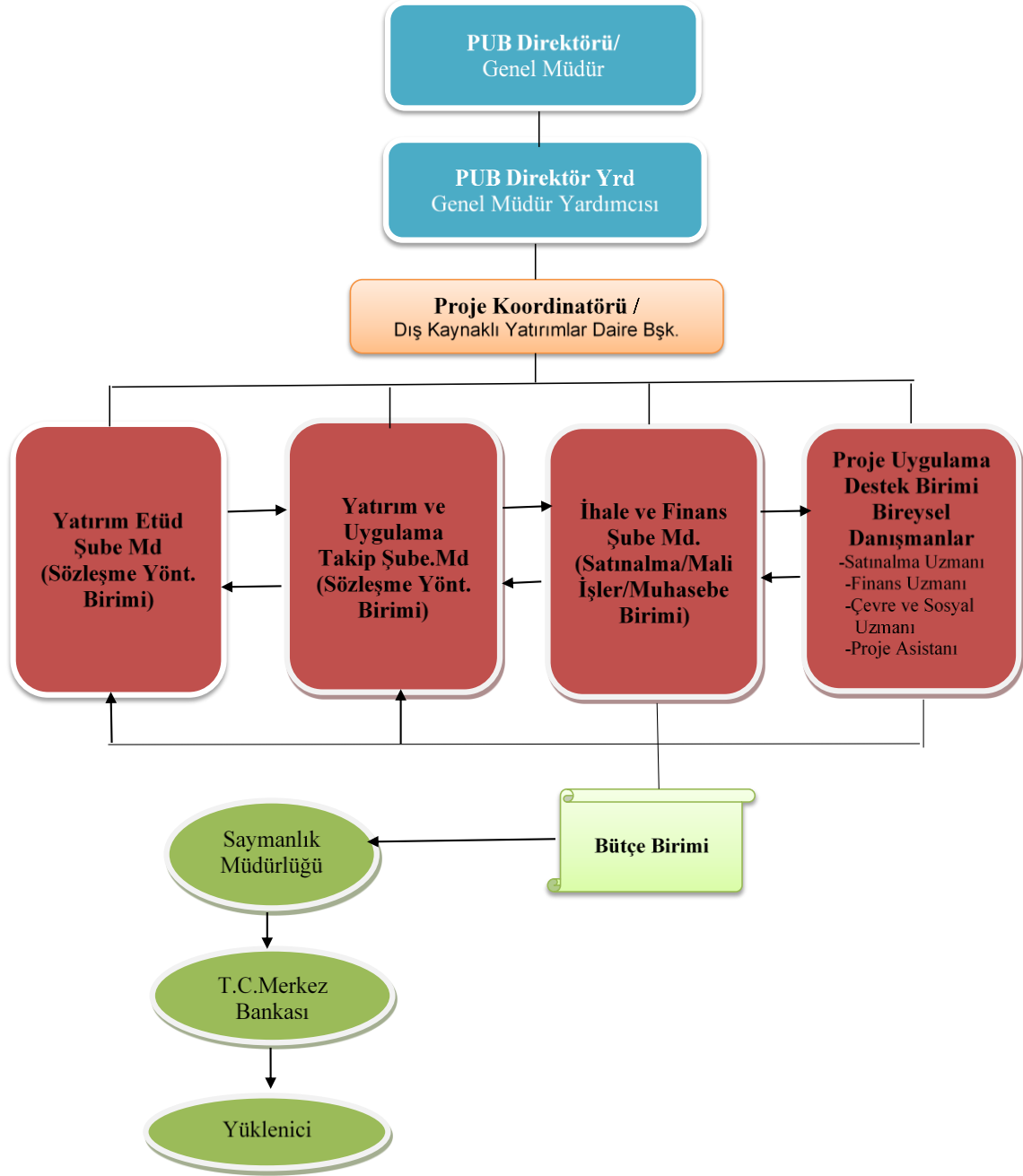
Proje, ÇŞB tarafından YİGM aracılığıyla uygulanacaktır. Departman, tasarım, inşaat ve güçlendirme sözleşmelerini yönetme konusunda deneyime sahip kalifiye teknik personele sahiptir (bkz. Şekil 1).

Şekil 1: Yapı İşleri Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması

Kamu bina sektörü ile ilgili Proje uygulaması ve teknik yardım faaliyetlerinden oluşan Bileşen 1 ve Bileşen 2'yi yönetmek için bir proje uygulama birimi (PUB) kurulacaktır. Proje kapsamında, minimum 10 personel ve 4-5 adet kısa ve uzun dönemli danışman içermesi gereken PUB, şunlardan sorumlu olacaktır: (i) Proje hakkında farkındalık yaratmak; (ii) bina seçimi; (iii) enerji denetimi, ayrıntılı tasarımlar ve teknik şartnameler, yenileme çalışmaları, inşaat denetimi, enerji tasarrufu doğrulama / enerji performans sertifikaları ve teknik yardım danışmanlığı için tedarik; (iv) mali yönetim (MY); (v) güvenlik politikaları uyumu ve (vi) Proje izleme ve raporlama. İşe alınan uzmanlar, satın alma, MY, çevre ve sosyal konular alanlarında PUB'yi güçlendirecek. PUB, yenilenecek binaların seçimi ve alt proje yararlanıcıları ile yenileme çalışmalarının uygulanmasını koordine etmek için ilgili bakanlıklar veya merkezi hükümet kurumları ile işbirliği yapacaktır. PUB, ETKB'nin uzmanlığı dahilindeki herhangi bir konuda ETKB ile yakın irtibat halinde olacak ve ilgili kurumlarla (örneğin, STK'lar, belediye birliği) istişarelerde bulunabilecektir. Şekil 2, PUB'nin Teknik ve Mali Yönetim İş Akış Şeması göstermektedir.

TEKNİK VE MALİ YÖNETİM BİRİMLERİ ARASI İŞ AKIŞ ŞEMASI

Şekil 2: PUB Teknik ve Mali Yönetim Birimleri Arası İş Akış Şeması

PUB, ulusal mevzuatın yanı sıra DB Koruma Önlemi Politikalarına uygun olarak önerilen projelerin her biri için sahaya özel değerlendirme yapacak ve bunları ÇSYP'lere entegre edecektir. Ayrıca PUB, inşaat yüklenicilerinin yanı sıra müşavirlere de ÇSYP'lerin hazırlanmasında rehberlik edecek ve Tablo 1'de listelenen rol ve sorumlulukların uygulanması sırasında onlara yardımcı olacaktır.

Tablo 1 aynı zamanda Projede yer alan tüm tarafların sorumluluk dağılımını da içermektedir.

İnşaatın yapımı için seçilen yükleniciler, ÇSYP'lerin uygulanmasından ve Şikayet Mekanizmasının kurulmasından ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasından sorumlu olacaktır. PUB, ÇSYP'lerin hazırlanmasında enerji hizmet şirketlerine, inşaat yüklenicilerine ve müşavirlere rehberlik edecek ve yardımcı olacaktır. ÇSYP'lerin hazırlanması ve uygulanmasının maliyetinin, tasarım ve inşaat maliyetlerinin yalnızca küçük bir kısmına denk gelmesi beklenmektedir, çünkü çoğu azaltma önlemi çok genel, kullanıma hazır ve özel beceriler, deneyim veya ekipman gerektirmeden uygulanabilir olacaktır. Ayrıca her bir yüklenicinin verdiği tekliflerde bu maliyetin karşılandığı varsayılmaktadır.

Enerji verimliliği yenileme faaliyetleri Türk yasalarına göre Çevresel Etki Değerlendirmesi gerekliliklerinden muaf olduğundan, ÇSYÇ'nin uygulanması ÇŞB'nin ekstra çabalarını gerektirecektir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, güvenlik önlemleri irtibat noktası olarak belirli personeller atayacaktır. PUB'daki koruma önlemleri personeli, ÇSYÇ ve sahaya özgü ÇSYP'lere uyumu sağlamak için inşaat işlerinin sürekli izlenmesinden sorumlu olacak ve Dünya Bankası'nı düzenli olarak bilgilendirecektir. PUB koruma önlemleri personeli, 6 aylık ilerleme raporları için girdiler hazırlayacak ve incelemesi için Dünya Bankası'na gönderecektir.

Gerçekleştirilecek görevlerin detayları Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi İşletme El Kitabında verilecektir.

Tablo 1: Görev ve Sorumluluklar

Sorumlu Taraf	Sorumluluklar
Dünya Bankası	- ÇŞB'ye herhangi bir itiraz gelmemesi için ÇSYP'leri gözden geçirmek. - Projenin DB Operasyonel Politikalarına uyumlu yürütülebilmesi için proje uygulama destek görevini yerine getirmek - ÇSYÇ'yi Dünya Bankası'nın resmî web sitesinde yayınlamak - Yönetim mektubu hariç mali denetim raporlarını Dünya Bankası tarafından kabul edilebilir bir şekilde kamuya açıklamak
Yükleniciler	- ÇSYP'leri sahada uygulamak, gerektiğinde ÇSYP'leri müşavirle birlikte güncellemek - ÇŞB tarafından yayınlanan, DB ile mutabık kalınan ve ihale belgelerinde yer alan ilgili yasa ve yönetmelikleri uygulamak - ÇSYÇ'yi herhangi bir inşaat işi başlamadan yayınlamak - Gerektiğinde Tesadüfi Bulgu Prosedürünü hazırlamak - İs Sağlığı ve Güvenliği (ISG) önlemlerini sahada uygulamak - İnşaat kaynaklı şikâyetlerin alınıp çözülmesini sağlamak - Şikâyet Mekanizmasının sürdürülebilirliğini sağlamak - ÇSYP'lerde belirtildiği gibi düzenle aralıklarla (günlük, haftalık, aylık vs.) sahada gerçekleştirilen faaliyetleri izlemek - ÇSYP'leri ilerleme raporlarını ÇŞB'nin incelemesine sunmak üzere hazırlamak
Müşavirler	- Projenin ön saha değerlendirmesini yapmak - ÇSYP'leri hazırlamak - Yenileme çalışmalarının tamamlanmasında yüklenicinin faaliyetlerini ÇSYP'ye uygun olarak izlemek / değerlendirmek - ÇŞB'ye geri bildirimde bulunmak
Mali Yönetim (MY) Uzmanı	- Tüm mali yönetim raporlarını ve denetimlerini gözden geçirmek ve Dünya Bankası prosedürlerine göre gerekli takipleri yapmak - Tüm mali yönetim konularında DB'nin bu projeye atanan ekibine tavsiye vermek
İzleme Uzmanı/Uzmanları (ÇŞB tarafından atanacaktır)	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı aracılığıyla atanan uzman (lar) tarafından etki azaltma önlemleri kapsamındaki çevresel ve sosyal konuları izlemek ve denetlemek
ÇŞB /YIGM/PUB	- Projenin uygulanması ve fonların kullanılması - Fonların, kredi sözleşmesinde belirtilen politikalar ve prosedürler uyarınca uygun harcamaları finanse etmek için kullanılmasını sağlamak. - İzleme ve Değerlendirme (İD) birimi aracılığıyla sahadan sonuç göstergeleri için veri toplamak ve gerektiğinde dış kaynak kullanmak, veri toplama kalitesini izlemek ve sonuçları değerlendirmek. - Projenin ilerlemesini takip etmek ve uygulamadaki ilerleme, sonuçlar, olası sorunlar ve önerilen çözümler hakkında hükümete ve Dünya Bankası yönetimine rapor vermek - Resmi makamlarla gerekli yazışmaları yapmak ve takip etmek - Mali yönetim sistemini, mevcut projenin getirdiği yeniliklere göre uyarlamak. - Projenin uygulama ve geri ödeme dönemi boyunca en az bir mali yönetim ve Çevresel ve Sosyal uzman bulundurmak. - İlerleme sonuçları Dünya Bankası'na gönderilecek raporlara dahil etmeden önce verileri incelemek ve doğrulamak ve sonuçları değerlendirmek - Yenilemeye tabi tutulacak öncelikli kamu binalarını belirlemek için - Fon akışlarını nakit bazında takip etmek için ayrı bir muhasebe sistemi oluşturmak - Paydaşlardan tarafında talep edilen düzenli proje raporlarını hazırlamak için gerekli verileri üretmek - Satın alma faaliyetlerini PUB aracılığıyla yürütmek - Dünya Bankası'na danışarak bir proje operasyonel el kitabı geliştirmek

Sorumlu Taraf	Sorumluluklar
	- Kamu binalarının OP 4.12'yi tetikleyebilecek sorunların olmadığından emin olmak - Şikayet çözüm mekanizmasını kurmak ve şikayetleri hem il düzeyinde hem de ulusal düzeyde çözmek. - İnşaat yüklenicilerinin secimi - ÇSYÇ'yi hem Türkçe hem de İngilizce olarak hazırlamak ve yayınlamak - Yönetim mektubu hariç mali denetim raporlarını Dünya Bankası tarafından kabul edilebilir bir şekilde kamuya açıklamak - Tetiklenen çevresel, sosyal, sağlık ve koruma önlemleri politikalarına uyum konusunda Dünya Bankası'na raporlamak - Herhangi bir önemli olayı (kazalar, döküntüler, ölümler vb.) 3 iş günü içinde Dünya Bankası'na bildirmek ve 30 iş günü içinde düzeltici eylem planı ile birlikte olay inceleme raporunu Dünya Bankası'na göndermek.
Hazine Kontrolörleri	- Proje mali tablolarını, denetim ve dünya bankası tarafından kabul edilebilir referanslara ilişkin uluslararası standartlara göre denetlemek, bunlar ayrıca müzakere tutanaklarına da eklenecektir. - Denetimleri dünya bankası'na bildirmek

Yukarıda listelenen sorumluluklara ek olarak, her bir taraf kendileri ile ilgili farklı makamlarına aylık ve / veya haftalık raporlar hazırlayacaktır. PUB ayrıca düzenli olarak hazırlanan proje ilerleme raporları ile proje uygulamasıyla ilgili çevresel, sosyal, sağlık ve güvenlik konularını Dünya Bankası'na özetlemekten sorumlu olacaktır. Tüm raporlama gereksinimlerinin ayrıntılı listesi Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Raporlama Gereksinimlerinin Özeti

Sorumlu Taraf	Raporlama Gereksinimleri
PUB	- Hazırlanan sonuç çerçevesi ve belirlenen hedef değerlere karşı raporlama döneminde kaydedilen ilerlemeyi göstermek için üç ayda bir net ve somut bir yaklaşımla geliştirilmiş proje ilerleme raporlarının (PPR) hazırlanması. - Üç ayda bir proje için Ara Denetlenmemiş Mali Raporların (IUFR'ler) hazırlanması ve her üç aylık dönemin sonundan itibaren en geç 45 gün içinde dünya bankasına sunulması. - Projenin yıllık denetlenmiş beyanları, her mali yılın sonundan itibaren altı ay içinde Dünya Bankası'na sunulacaktır.
Hazine Kontrolörleri	Her mali yılın sonundan itibaren altı ay içinde Dünya Bankası'na uygulamanın iyileştirilmesine yönelik öneriler sunan bir yönetim mektubu da dahil olmak üzere projenin yıllık denetim raporlarının hazırlanması.
ÇŞB / PUB	- Düzenli olarak hazırlanan ilerleme raporlarında proje uygulamasıyla ilgili çevresel, sosyal, sağlık ve güvenlik konularını Dünya Bankası'na özetlemek. - DB'nin bu proje için görevlendirdiği ekibinin saha ziyaretlerinden önce altı ayda bir Dünya Bankası'na izleme raporlarının hazırlanması. - Uygulamadaki ilerleme, sonuçlar, olası sorunlar ve önerilen çözümler hakkında hükümete ve Dünya Bankası yönetimine rapor vermek.
Dünya Bankası	- To draft the implementation completion and results report (ICR) in order to satisfy accountability needs and provide lessons from completed operations, within six months of project completion. - Hesap verebilirlik ihtiyaçlarını karşılamak ve tamamlanan operasyonlardan çıkartılan derslerin yazılması için, projenin tamamlanmasından sonraki altı ay içinde taslak uygulama tamamlama ve sonuç raporunu (ICR) hazırlamak

İnşaat Yüklenicisi Müşavir	• ÇŞB'nin incelemesi için ÇSYP'lerin tamamlanma raporlarının hazırlanması.
---	--

7. PROGRAM

ÇSYP'lerin hazırlanması her saha için tahmini 1 aylık bir süre gerektirecektir. Bu dönem aynı zamanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın inceleme, Dünya Bankası'nın ön onaya tabi projeler için inceleme ve onay sürecini ve yayınlama zamanını da içerir. Herhangi bir inşaat işi başlamadan önce tüm ÇSYP'ler hazırlanmalı, tamamlanmalı ve ÇŞB tarafından kendi web sitelerinde yayınlanmalıdır.

8. HALKIN KATILIMI

Daha önce hazırlanan taslak ÇSYÇ, bir istişare toplantısı aracılığıyla kamu ve ilgili hükümet / sivil toplum kuruluşlarına sunulmuş ve tartışılmıştır. ÇŞB istişare toplantısını 3 Mayıs 2019 tarihinde Ankara'da YIGM binasında düzenlemiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve ayrıca Yüksek Öğretim Kurulu, Tapu Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı dahil olmak üzere hükümetin tüm icracı bakanlıkları toplantıya davet edilmiştir. Toplantıya icracı bakanlıklar ve kamu yöneticilerinden 33 katılımcı (bkz. Ek 4 Katılımcı Listesi) katılmıştır. Toplantıya YIGM Genel Müdürü başkanlık etmiştir. Genel Müdürlük proje ve projeden beklenen çıktılar hakkında kısa bir bilgi vermiştir. Genel Müdürlük, Türkiye'de yaklaşık 967.000 kamu binası olduğu bilgisini vermiştir. Genel Müdürlük, proje ile ilgili Niyet Beyanının tüm bakanlıklara ve resmî kurumlara gönderileceğini belirtmiştir. Sonrasında proje koordinatörü projenin kısa bir tanımını, amacını, bileşenlerini, ÇŞB'nin ve diğer icracı bakanlıkların sorumluluklarını içeren bir sunum yapmıştır. YIGM'nin web sayfasında da yayınlanan, Şikâyet Mekanizması da dahil olmak üzere projenin çevresel ve sosyal yönleri de içeren bir sunum katılımcılar ile paylaşılmıştır. ÇŞB ve icracı bakanlıkların sorumlulukları da dahil olmak üzere çevresel ve sosyal yönetim çerçevesinin amacı, içeriği, kapsamı ve işlevi anlatılmıştır.

Katılımcılar proje ile ilgilendikleri ve projeye dair tepkilerinin olumlu olduğu gözlenmiştir. Katılımcılar uygulama süreci ve projenin zamanlaması hakkında sorular yöneltmişlerdir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan gelen katılımcı, proje kapsamında tarihi yapıların olup olmadığını sormuştur. Sağlık Bakanlığı temsilcisi mekanik sistemlerin, özellikle kojenerasyon sistemlerinin hastanelerde kurulduğunu ancak hastanenin teknik personelinin nasıl çalıştırılacağını bilmediğini iletmıştır. Genel olarak katılımcılar, teknik sistemlerin işletilmesinden sorumlu olan teknik personele basit bir eğitim verilmesini talep etmişlerdir.

The ESMF will be disclosed as final version to the public via MoEU's and WB's websites. Besides, each of the ESMPs will be made publicly available on MoEU's website and the physical copies will be accessible to the public at the offices in the construction yard during the construction activities. In this manner, all stakeholders will have full access to the ESMPs which provides information regarding the potential environmental and social impact and the details of the mitigation measures to be taken.

Bu ÇSYÇ'nin nihai hali, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ve Dünya Bankası'nın web siteleri aracılığıyla kamuoyuna açıklanacaktır. Ayrıca, ÇSYP'lerin her biri ÇŞB'nin web sitesinde kamuya açıklanacak ve ÇSYP'lerin fiziksel kopyaları inşaat faaliyetleri sırasında inşaat sahasındaki ofislerde halka açık olacaktır. Bu şekilde, tüm paydaşlar, potansiyel çevresel ve sosyal etki ve alınacak etki azaltma önlemlerinin ayrıntıları hakkında bilgi veren ÇSYP'lere ulaşmış olacaktır.

Proje süresi boyunca, değişik içerikte ve farklı seviyelerde paydaş katılım faaliyetleri, ÇŞB İl Müdürlükleri tarafından düzenlenen toplantılar, hazırlanan broşürler, sosyal medya faaliyetleri ve, hidrografiler gibi çeşitli görsel ve olay odaklı paydaş katılım araçları kullanılarak yapılacaktır. Katılım faaliyetleri dahilinde, hükümet personeli ve vatandaşlar, proje hedefleri, yenilenecek kamu binalarının özellikleri ve projenin hedeflenen sosyal etkileri hakkında bilgilendirilecektir.

Ek- 1: ÇSYÇ KONTROL LİSTESİ⁶ (ÇSYP'lerin hazırlanması esnasında kullanılacaktır)

Bölüm 1: Proje ve Saha Bilgisi

KURUMSAL VE YÖNETİMSEL	
Ülke	Türkiye
Projenin Adı	
Projenin kapsamı ve aktivitesi	
OP Kriterleri	
Çevresel Değerlendirme OP 4.01	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
Doğal Yaşam Alanları OP 4.04	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
Ormanlar OP4.36	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
Haşere Yönetimi OP 4.09	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
Fiziksel Kültürel Kaynaklar OP 4.11	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
Yerli Halk OP/BP 4.10	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
Gönülsüz Yeniden Yerleşim OP/BP 4.12	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
Baraj Güvenliği OP/BP 4.37	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
Uluslararası Suyolları OP/BP7.50	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
İhtilafı Alanlar OP/BP 7.60	☐ Uygulanıyor ☐ Uygulanmıyor
SAHA AÇIKLAMASI	
Sahanın Adı	
Sahanın Yeri	Ek 1: Harita ☐ E ☐ H
Mülkiyet	
Coğrafi, fiziksel, biyolojik, jeolojik, hidrografik ve sosyo-ekonomik durumunun tanımı	
Hastaneler, sağlık birimleri, kamu binaları, evler gibi en yakın hassas alıcıların bulunduğu yerler ve uzaklık	

⁶ Bu ekte yer alan kontrol listeleri, genel etkileri ve etki azaltıcı önlemlerini belirtmektedir, ancak bunların kapsamının detaylı olması amaçlanmamıştır. Etki değerlendirmesi ve etki azaltma planlaması her bir alt projeye göre özel olarak tasarlanmalıdır. Ayrıca, bu Ek'te tanımlanan konuların tümü tüm projeler için geçerli olmayabilir. Özellikle yenilme alt projeleri, konuların sadece bir kısmını içerebilir.

Malzeme toplama, özellikle agrega, su, taş için yerler ve mesafe		
MEVZUAT		
Kanalizasyon sistemi, elektrik, su şebekesi vb. Proje tarafından kullanılan altyapıları belirleyin.		
Proje faaliyeti için geçerli olan ulusal ve yerel mevzuatı ve izinleri belirleyin (örneğin 1/1000 veya 1/5000 ölçekli ana plan düzenlemeleri, inşaat ruhsatı vb.)		
PAYDAS KATILIM		
Paydaş katılım sürecinin ne zaman/nerede gerçekleştiğini belirleyin	<i>“ÇSYP Kontrol Listesi” inşaat alanlarındaki ofislerde tüm paydaşların erişimine açık olacak şekilde asılı duracaktır. Şantiye sorumlusu, paydaşlar tarafından gelen soru ve görüşlerin kayıt altına alınması ve cevaplanmasından sorumlu olacaktır.</i>	
Menfaat sahiplerinin ortaya çıkardığı konu ve endişelerin kısa özeti		
KURUMSAL KAPASİTE GELİŞTİRME		
Herhangi bir kurumsal kapasite geliştirme söz konusu olacak mı?	☐ EVET	☐ HAYIR

Bölüm 2: KORUMA ÖNLEMLERİ

ÇEVRESEL ve SOSYAL TARAMA			
Saha faaliyetleri hangi aktiviteleri içerecek?	Activity	Durum	Tetiklenen Aksiyonlar
	A. Bina rehabilitasyonu ve küçük çaplı inşaat işleri	☐ Evet ☐ Hayır	Bkz. Bölüm 3/ A
	B. Paket Atıksu Arıtma Tesisleri	☐ Evet ☐ Hayır	Bkz. Bölüm 3/ C
	C. Tarihi binalar ve bölgeler	☐ Evet ☐ Hayır	Bkz. Bölüm 3/ D
	D. Arazi edinimi ⁷	☐ Evet ☐ Hayır	Bkz. Bölüm 3/ E
	E. Tehlikeli ve zehirli maddeler ⁸	☐ Evet ☐ Hayır	Bkz.Bölüm 3/ F
	F. Doğal alanlar, ormanlar ve/veya koruma alanları üzerine etkiler ⁹	☐ Evet ☐ Hayır	Bkz. Bölüm 3/ G
	G. Tıbbi atık yönetimi	☐ Evet ☐ Hayır	Bkz. Bölüm 3/ H
	H. Trafik ve yaya güvenliği	☐ Evet ☐ Hayır	Bkz. Bölüm 3/ I

⁷ Arazi edinimi insanların yerinden edilmesi, geçim kaynaklarının değişimi, özel mülkiyetin gaspını kapsamaktadır. Bu durum, satın alınan ve / veya devralınan araziler için geçerlidir ve bahsi geçen şekilde elde edilen arazilerde yaşayanlar ve/veya gecekondü sakinleri ve işyeri sahiplerini etkilemektedir.

⁸ Zehirli/tehlikeli materyal asbest, zehirli boyalar, zararlı çözücüler, floresan gibi cıva atıklarını, kurşunlu boyanın sökülmesi vb. ihtiva etmektedir

⁹ Herhangi bir projenin doğal yaşam ortamlarına, ormanlara ya da ulusal veya uluslararası kritik habitat olarak tanımlanan alanlara önemli ölçüde negatif etkisi olduğu tespit edilirse DB tarafından fonlamaya uygun bulunmayacaktır.

Bölüm 3: Etki Azaltıcı Önlemler

Faaliyet	Parametre	Etki Azaltıcı Önlemler Kontrol Listesi
A. Genel Koşullar	Bildirim ve İş Sağlığı ve Güvenliği	(a) Yerel inşaat firmaları, yerel çevre otoriteleri ve yerel topluluklar yakın zamanda gerçekleştirilecek inşaat faaliyetleri hakkında bilgilendirilmelidir. (b) Herkesin erişimine açık internet sitelerinde veya medya aracılığı ile halk inşaat faaliyetleri hakkında bilgilendirilmelidir. Bilgilendirme faaliyetleri yenilemenin yapılacağı kurum ve kuruluşta da yapılmalıdır. (c) İnşaat faaliyetlerinden dolayı, kurum ve kuruluşların (örneğin okullar, hastane vb.) ana giriş kapıları bir süreliğine kullanılmayıp başka kapılardan giriş- çıkış sağlanacaksa özel durumu olan bina faydancıların için rampalar yapılmalıdır. (d) Yenileme (enerji verimliliği) tasarımları yapılırken, yangın ve güvenlik standartları da (önemli mimari değişiklikler olmaksızın) mümkün olduğu ölçüde iyileştirilecektir Yangın güvenliği önlemleri için ulusal ve uluslararası standartlar kullanılmalıdır. (e) Yenileme faaliyetleri için gerekli olan tüm yasal izinler, yenileme öncesi alınacaktır. (f) Bütün faaliyetler ulusal ISG Kanununa (6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30 Haziran 2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete ve Dünya Bankası Gurup ÇİSG Kılavuzuna uygun olarak yürütülecektir. (g) Yüklenici, tüm faaliyetlerini, civarda oturanların ve çevrenin faaliyetlerden en az şekilde etkilenecekleri şekilde güvenli ve disiplin içinde yürüteceğini resmi olarak kabul eder. (h) Uluslararası en iyi uygulamalar ve ulusal ilgili yönetmelikler doğrultusunda, Yüklenici çalışanlarının güvenli bir ortamda çalışmalarını ve çalışanlarına işe uygun Kişisel Koruyucu Donanım (her zaman baret, gerektiğinde maskeler ve güvenlik gözlükleri, emniyet kemerleri ve güvenlik botları vb.) sağlamakla yükümlüdür. (i) Yüklenici İş Sağlığı ve Güvenliği kurallarını sahada uygulamak üzere, ISG konusunda uzman bir personeli sahada bulundurmamakla yükümlüdür. (j) İnşaat faaliyetleri başlamadan önce işle ilgili Risk Değerlendirmesi yapılacaktır. Acil Durum Planlarını da içerecek şekilde plan ve prosedürler uygulamaya konulmalıdır. (k) İş Sağlığı ve Güvenliği hususunda önemli kurallar ve uygulamalar konusunda çalışanlarının bilgilendirilmesi için gerekli işaret ve levhalar sahada yer alacaktır. (l) İnşaat alanının ve faaliyetlerinin olası risklerini içeren iş başı ve genel ISG eğitimleri çalışanlara yüklenici tarafından verilecektir. (m) Halk, sahalarda Covid-19 hususunda alınan tedbirler de dahil olmak üzere yapılacak çalışmalarla ilgili uygun iletişim araçları kullanılarak çevrimiçi/sanal olarak ve/veya fiziksel olarak tüm paydaşların erişebileceği alanlarda (çalışma sahaları da dahil olmak üzere) bilgilendirilecektir. (n) Covid-19 da dahil olmak üzere herhangi bir salgın veya pandemi/bulaşıcı hastalık durumunda Sağlık Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlanan rehberlik, yönergeler ve tavsiyelere uygun hareket edilecek ve tüm ilgili gerekli tedbirler hem çalışanların için hem de çalışma yerleri için iş sağlığı ve güvenliği bakımından alınacaktır. (o) Verilen tüm eğitimler ve gerçekleşen kazalar ve olaylar (ölümler, zaman kayıplı olaylar, döküntüler, yangın vb. dahil önemli olaylar) kayıt altına alınacaktır. (p) Herhangi bir önemli hadisenin (kaza, döküntü, ölüm vb.) meydana gelmesi durumunda yüklenici müşaviri derhal haberdar etmekle yükümlüdür. Durumun ÇŞB'ye müşavir tarafından bildirilmesinden sonra 3 iş günü içerisinde konu Dünya Bankası ile paylaşılır. Düzeltici faaliyetlerin de yer verildiği Kaza Araştırma Raporu 30 iş günü içerisinde Dünya Bankasına gönderilir.
B. Genel Yenileme ve/veya İnşaat Faaliyetleri	Hava Kalitesi	(a) Yıkım faaliyeti olması durumunda 1. katin üzerine moloz bacaları kurulacaktır. (b) Molozlar belirlenmiş alanlarda tutulacak ve tozularının engellenmesi için su sisi kullanılacaktır. (c) Hafriyat sırasında pnömatik delme yapılması durumunda, toz, devam eden su püskürtme ve / veya şantiyede toz perdesi muhafazaları kurularak bastırılacaktır. (d) Tozu en aza indirmek için çevre (kaldırımlar, yollar) molozdan arındırılacaktır. (e) İnşaat faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlarda inşaat atıkları ve atık malzemeler kullanarak açık alanlarda ateş yakılmayacaktır. (f) Şantiyelerde inşaat araçları rölantide bırakılmayacaktır.
	Gürültü	(a) Yıkım ve inşaat sırasındaki gürültü, izin belgesinde kararlaştırılan kısıtlı sürelerle sınırlı olacaktır. (b) İşlemler sırasında, jeneratörlerin, hava kompresörlerinin ve diğer elektrikli mekanik teçhizatın motor kapakları kapatılacak ve teçhizatlar yerleşim alanlarından mümkün olduğunca uzağa yerleştirilecektir.
	Su Kalitesi	(a) Sahada, uygun erozyon ve sediman kontrol önlemlerini oluşturacaktır, örneğin; sedimanın saha dışına çıkmasını ve yakındaki akarsu ve nehirlerde aşırı bulanıklığa neden olmasını önlemek için saman balyaları ve / veya silt çitlerin kullanılması gibi.
	Atık Yönetimi	(a) Yıkım ve inşaat faaliyetlerinden beklenen tüm büyük atık türleri için atık toplama alanları ve bertaraf yolları belirlenecektir. (b) Maden yapı atıkları, genel atıklardan, organik, sıvı ve kimyasal atıklardan yerinde ayrıştırılarak ayrılacak ve uygun konteynerlerde depolanacaktır. (c) İnşaat atıkları, lisanslı bertaraf firmaları tarafından uygun şekilde toplanacak ve bertaraf edilecektir. (d) Atık bertaraf kayıtları, atıkların düzgün bir şekilde bertaraf edildiğinin belgesi olarak tutulacaktır. (e) Mümkün olduğunda, yüklenici uygun malzemeleri yeniden kullanacak ve geri dönüştürecektir (asbest hariç)
C. Atıksu toplama sistemleri	Su Kalitesi	(a) Alıcı ortama deşarj edilmeden önce, atıksu kalitesi ve atıksu arıtımı ile ilgili ulusal kılavuzlar tarafından belirlenen minimum kalite kriterlerini karşılamak için atıksu toplama sistemlerinden çıkan atıksular arıtılmalıdır. (b) Yeni atıksu sistemlerinin izlenmesi (önce / sonra) yapılacaktır. (c) İnşaat araçları ve makineleri, yüzey akışının doğal yüzey sularını kirletmeyeceği belirlenmiş alanlarda yıkanacaktır.

D. Tarihi Binalar(s)	Kültürel Miras	(d) Bina bir tarihi yapı ise, böyle bir yapıya çok yakınsa veya bir tarihi bölgede bulunuyorsa, gerekli yerlere bildirim yapılacak ve yerel makamlardan gerekli onaylar / izinler alınacak, planlanan ve devam eden tüm inşaat faaliyetleri yerel ve ulusal mevzuata göre yürütülecektir. (e) Kazı veya inşaatla karşılaşılacak eserlerin veya diğer olası “tesadüfi bulguların” kaydedilmesi ve kayıt altına alınması, ilgili yetkililerle temasa geçilmesi ve bu bulgulara göre iş faaliyetlerinin ertelenmesi veya faaliyetlerin yapım terminlerinin değiştirilmesi için hükümler konulması sağlanacaktır.
E. Arazi Edinimi	Arazi alımı, kamulaştırma	(a) Bu proje kapsamında herhangi bir arazi ediniminden, kamulaştırmadan kaçınılacaktır. Ek 1 (Ç & S tarama kontrol listesi) önerilen sahanın arazi durumunu değerlendirmek için kullanılacaktır.
F. Zehirli Maddeler	Asbest yönetimi	(a) Asbest proje sahasında bulunuyorsa, tehlikeli malzeme olarak açıkça işaretlenecektir. (b) Mümkün olduğunda asbest uygun şekilde muhafaza edilecek ve maruziyeti en aza indirmek için muhafaza edildiği konteynerin sızdırmazlığı sağlanacaktır. (c) asbest sökülmeden önce (sökülmesi gerekiyorsa), asbest tozunu en aza indirmek için bir ıslatıcı madde ile muamele edilecektir. (d) Asbest, deneyimli profesyoneller tarafından yönetilecek ve imha edilecektir. (e) Asbest materyali geçici olarak depolanacaksa, atıklar kapalı muhafazalar içinde güvenli bir şekilde kapatılmalı ve uygun şekilde işaretlenmelidir. Sahadan izinsiz uzaklaştırılmasına/alınmasına karşı güvenlik önlemleri alınacaktır. (f) Çıkarılan asbest yeniden kullanılmayacak ve ulusal düzenlemelere göre bertaraf edilecek ve lisanslı bertaraf tesislerine gönderilecektir. Malzemenin taşınması ve bertarafı için gerekli belgeler şantiyede tutulacak ve talep edilmesi halinde ÇŞB ve Dünya Bankası'na sunulacaktır.
	Zehirli / Tehlikeli Atık Yönetimi (kullanılmış floresan lambaları dahil)	(a) Şantiyede geçici olarak depolanana tüm tehlikeli veya toksik maddeler, bileşenlerini, özelliklerini ve herhangi bir kaza esnasında nasıl muamele edilecekleri bilgilerinin ayrıntılarını içeren etiketlerin yapıştırıldığı güvenli kaplarda muhafaza edileceklerdir. (b) Tehlikeli madde konteynerleri, dökülmeyi ve sızıntıyı önlemek için sızdırmaz bir konteynere yerleştirilecektir. (c) Atıklar, özel lisanslı taşıyıcılar tarafından taşınacak ve lisanslı bir tesiste bertaraf edilecektir. (d) Toksik içerikli. çözücü içeren boyalar veya kurşun bazlı boyalar kullanılmayacaktır (e) Yenileme / inşaat çalışmaları sırasında sökülen kullanılmış flüoresan lambalar lisanslı tesislerde bertaraf edilecektir. Malzemenin taşınması ve bertarafı için gerekli belgeler inşaat sahasında tutulacak ve talep edilmesi halinde ÇŞB ve Dünya Bankası'na sunulacaktır.
G. Doğal Lanlar üzerine etkiler, ormanlar ve/veya koruma altındaki alanlar	Habitatlar	(a) Bina seçimi sırasında tüm korunan alanlar (ulusal ve uluslararası), doğal yaşam alanları ve kritik doğal yaşam alanları ve sulak alanlardan kaçınılacaktır. (b) İnşaat faaliyetinin yakınındaki büyük ağaçlara yönelik bir araştırma ve envanter çalışması yapılacak, büyük ağaçlar işaretlenecek ve çitlerle çevrelenecek, kök sistemleri korunacak ve ağaçların zarar görmesi önlenecektir. (c) Sahalara Bitişik sulak alanlar ve dereler, bunlarla sınırlı olmamak üzere saman balyaları ve silt çitleri de içerecek şekilde uygun erozyon ve sediman kontrol önlemleri ile inşaat sahası yüzey akışından korunacaktır. (d) Kullanılacak tüm malzeme ocakları ruhsatlı olmalı ve bu ocaklar doğal yaşam alanı olarak sınıflandırılabilir herhangi bir sahada bulunmamalıdır.
H. Tıbbi atık bertarafı	Tıbbi atık yönetimi için altyapı	(a) Ulusal düzenlemelere uygun olarak yüklenici, olası kurulacak revirden çıkacak tıbbi atıkların muhafaza edilmesi için yeterli altyapıya sahip olacaktır; aşağıda verilenlerle sınırlı olmamak üzere bunlar; - Tıbbi atıkların (kirli aletler "kesici aletler" ve insan dokusu veya sıvılar dahil) diğer atıklardan ayrı depolanması için uygun konteynerler; ve - Faaliyet tesis bazlı arıtmayı gerektiriyorsa, uygun bertaraf seçenekleri oluşturulacaktır
I. Trafik ve yaya güvenliği	İnşaat faaliyetleri nedeniyle kamu trafiğine ve yayalara yönelik doğrudan veya dolaylı tehlikeler	(a) Ulusal düzenlemelere uygun olarak, yüklenici, şantiyenin uygun şekilde güvenliğini ve inşaatla ilgili trafiğin düzenlenmesini temin edecektir.: aşağıda verilenlerle sınırlı olmamak üzere bunlar; - Uyarı levhaları, işaretleri, bariyerler ve trafik güzergahı değiştiriciler: saha açıkça görülebilir olacak ve halk tüm olası tehlikeler konusunda uyarılacaktır. - Özellikle şantiye erişimi ve şantiyeye yakın yoğun trafik için trafik yönetim sistemi ve personel eğitimi. İnşaat trafiğinin karıştığı yerlerde yayalar için güvenli geçitlerin ve geçişlerin sağlanması. - Çalışma saatlerinin yerel trafik durumlarına göre ayarlanması, ör. Yoğun saatlerde veya hayvancılık hareketinin olduğu zamanlarında büyük nakliye faaliyetlerinden kaçınmak - Halkın yaya geçitlerinden güvenli ve rahat geçişi için gerekirse şantiyede eğitimli ve görünür personel tarafından aktif trafik yönetimi.

Bölüm 4: İzleme Planı

Faz	Ne <i>Hangi parametre izlenecek?</i>	Nerede <i>Parametre nerede izlenecek?</i>	Nasıl <i>Parametre nasıl izlenecek?</i>	Ne Zaman <i>İzleme sıklığı ve devamlılığı?</i>	Neden <i>Parametre neden izlenecek?</i>	Maliyeti <i>İzleme maliyeti genel bütçeye enenmemişse, izleme maliyeti ne kadar olacak?</i>	Kim Tarafından <i>İzlemeyi kim yapacak?</i>
Faaliyetin tamamlanması sırasında (<i>inşaat sonrası</i>))							

Ek- 2: Şikâyet Formu Örneği

Referans No	
Tam Adı	
Lütfen şikâyet/öneri/görüşünüz ile ilgili olarak sizinle nasıl iletişim kurulmasını istediğinizi işaretleyin	E-posta (lütfen e-posta adresinizi belirtiniz) _____@_____ _____ Telefon (lütfen sizinle iletişim kurulmasını istediğiniz telefon numaranızı belirtiniz) () _____ Posta (lütfen sizinle iletişim kurulmasını istediğiniz posta adresinizi belirtiniz)
İl/ilçe/Mahalle	
Tarih	
Şikâyet Kategorisi	
1. Projeden etkilenen varlıklar/mülkler hakkında	
2. Altyapıda oluşan kesintiler (elektrik, su, internet, doğal gaz kesintisi)	
3. Gelir kaynaklarının azalması veya tamamen kaybedilmesi üzerine (Okul kantini vs.)	
4. İstihdam kaynaklı (Yüklenici çalışanı)	
5. Çevre ile ilgili konularda (Çöp, toz, yağlı zemin, vs.)	
6. Sağlık ve Güvenlik tehlikesi (Güvensiz inşaat faaliyetli)	
7. Trafik, ulaşım ve diğer riskler hakkında	
8. Diğer (Lütfen belirtin):	
Şikâyetin Tanımı, ne oldu? Ne zaman oldu? Nerede oldu? Sorunun sonucu nedir?	
Sorunun çözülmesi konusunda ne tür aksiyonlar alınmasını bekliyor/öneriyorsunuz?	
İsim ve iletişim bilgilerinin paylaşılması zorunlu olmamakla birlikte, şikâyet/görüş/önerileriniz ile ilgili geri bildirim sürecinde bilgi eksikliği nedeniyle bazı sorunların ortaya çıkabileceği unutulmamalıdır.	
İmza:	Tarih:

Ek- 3: Şikâyet Kapama Formu Örneği

ŞİKAYET KAPATMA FORMU	
Şikayet kapanma numarası:	
Gerekli acil eylemi tanımlayın:	
Gerekli olan uzun vadeli eylemi tanımlayın (gerekirse):	[] HAYIR
Tazminat Gerekli mi?	
HIZLI EYLEM VE KARARIN KONTROLÜ	
İyileştirme Eyleminin Aşamaları	Son Tarih ve Sorumlu Kurumlar
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

TAZMİNAT VE NİHAİ KADEMELER

Bu kısım tazminat ücretlerini aldıktan ve şikâyetinin giderilmesinden sonra şikayet sahibi tarafından doldurulacak ve imzalanacaktır.

Notlar:

[Ad / Soyad ve İmza]

Tarih: ____ / ____ / ____

Şikayet Sahibinin:

Sorumlu Kurum / Şirket Temsilcisi

[Ünvan / Adı / Soyadı ve İmzası]

Ek- 4: COVID-19 Rehberleri

a. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) REHBERLERİ

Kamuya Tavsiyeler

- DSÖ sosyal mesafe, solunum hijyeni, kişisel karantina ve tıbbi tavsiye alınması ile ilgili kamuya tavsiyeler vermektedir ve bunlar DSÖ internet sitesinde bulunabilir: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>

b. Teknik Rehberler

- 19 Mart 2020 tarihinde yayınlanan Yeni koronavirüs (nCoV) enfeksiyonundan şüphelenilen durumlarda sağlık hizmetleri sırasında bulaşmanın önlenmesi ve kontrolü ,
- 1 Nisan 2020'de yayınlanan Hijyen Uygulamalarının İyileştirilmesi için Üye Devletlere Tavsiyeler,
- 2018'de yayınlanan Sağlık hizmeti veren tesislerde bulaşmanın önlenmesi ve kontrolü (kısıtlı kaynakları olan ortamlara odaklanarak),
- 18 Mart 2020'de yayınlanan Koronavirüs hastalığı 2019 (Covid-19) ile ilgili laboratuvar biyogüvenlik rehberi,
- 2014'te yayınlanan Laboratuvar Biyogüvenlik Kılavuzu, 3. baskı,
- 19 Mart 2020'de yayınlanan Örnek toplama ve gönderme de dahil olmak üzere Covid-19 için laboratuvar testleri,
- 21 Mart 2020'de yayınlanan 4C's Bulaşma Senaryolarına Göre Önceliklendirilmiş Laboratuvar Test Stratejisi,
- 24 Mart 2020'de yayınlanan Covid-19 bağlamında bir ölü bedenin güvenli yönetimi için Bulaşma Önleme ve Kontrol,
- 11 Şubat 2020'de yayınlanan Covid-19 salgını ile ilgili olarak seyahat eden kişilerin geri dönüşleri ve karantinaları için önemli bilgiler,
- 17 Nisan 2020'de yayınlanan Kamp olmayan ortamlardaki mülteciler ve göçmenler için COVID-19'a hazırlık, önleme ve kontrol,
- 18 Mart 2020'de yayınlanan Koronavirüs hastalığı (Covid-19) salgını: iş güvenliği ve sağlığı bilgileri de dahil olmak üzere sağlık çalışanlarının hakları, rolleri ve sorumlulukları ,
- 4 Nisan 2020'de yayınlanan Oksijen kaynakları ve Covid-19 tedavi merkezlerindeki dağılımı ,
- 16 Mart 2020'de yayınlanan Risk Bilgilendirme ve Topluluk katılımı Eylem Planı Rehberi COVID-19 Hazırlık ve Yanıt,
- 19 Mart 2020'de yayınlanan Koronavirüs hastalığı (Covid-19) için sınırlama bağlamında kişilerin karantinasına yönelik bilgiler,
- 19 Mart 2020'de yayınlanan Sağlık tesisleri ve toplulukta Covid-19 vaka yönetimi için işletimsel bilgiler ,
- 27 Şubat 2020'de yayınlanan Kişisel koruyucu donanımların koronavirüs hastalığı 2019 (Covid-19) için akılcı kullanımı ,
- 19 Mart 2020'de yayınlanan İşyerinizi Covid-19'a hazır hale getirme,
- 19 Mart 2020'de yayınlanan Covid-19 için su, hafızsızlık, hijyen ve atık yönetimi,
- 2014'te yayınlanan Sağlık etkinliklerinden ortaya çıkan atıkların güvenli yönetimi,
- 19 Mart 2020'de yayınlanan Yeni koronavirüs (Covid-19) salgını bağlamında toplulukta, evde ve sağlık merkezlerinde gerçekleşen bakım sırasında maske kullanımı hakkında tavsiye,
- 26 Mart 2020'de yayınlanan CovidCOVID-19 salgını sırasında Engelli Bilgileri,

c. DÜNYA BANKASI GRUBU REHBERLERİ

- 20 Mart 2020'de yayınlanan Teknik Not: Kamu toplantıları yapma noktasında kısıtlamalar olan durumlarda DB tarafından desteklenen projelerde Kamu İstişareleri ve Paydaş Katılımı,
- 25 Mart 2020'de yayınlanan Teknik Not: Covid-19 Etkinliklerine Destek Olması için Askeri Güçlerin Kullanımı,
- 7 Nisan 2020'de yayınlanan ÇSÇ/Koruma Önlemleri Geçici Notu: Yapı/İnşaat İşi Projeleri için Covid-19 Bilgileri,
- Mart 2020'de yayınlanan HNP CovidYanıt Etkinlikleri için Cİ/Ş ile ilgili Teknik Not,
- 6 Nisan 2020'de yayınlanan İş Yerinde Covid-19 Sağlık Risklerinin Önlenmesi ve Yönetilmesi ile İlgili IFC Müşterileri için Geçici Tavsiye,
- 6 Nisan 2020'de yayınlanan Covid-19 Bağlamında Çalışanların Desteklenmesi ile İlgili IFC Müşteri için Geçici Tavsiye,
- 6 Nisan 2020'de yayınlanan Krize Yanıt ile İlgili Şirket Liderliği için IFC Bilgi Notu: COVID-19 Pandemisi ile Mücadele,
- 30 Nisan 2020'de yayınlanan Sağlık Merkezleri için DBG ÇSS Rehberleri,

d. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) REHBERLERİ

- 23 Mart 2020'de yayınlanan ILO Standartları ve Covid -19 ile İlgili SSS, (uluslararası çalışma standartları ve Covid -19 ile ilgili en sık sorulan soruların yanıtlarının derlemesi)

e. Mikrofinans Kurum (MFI) REHBERLERİ

- ADB Covid -19 Pandemisi Sırasında Bulaşıcı Tıbbi Atıkların Yönetilmesi
- Covid -19 ile İlgili Altyapı Projeleri için IDB Yatırım Rehberi: Hızlı Bir Yatırım Profili ve Karar Çerçevesi
- 31 Mart 2020'de Yayınlanan KfW DEG Çalışanlar için Covid -19 Rehberi,
- 23 Mart 2020'de yayınlanan CDC Grubu Çalışanlar için Covid -19 Rehberi.

Ek- 5: İstişare Toplantısı Katılımcı Listesi

KONU		TARİH	YER	SAAT	
DB Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi - ÇSYP-		03.05.2019	YİGM Toplantı Salonu	14:00	
ADİ VE SOYADI	KURULUŞU	UNVANI	TELEFON/FAKS NO	E-MAIL ADRESİ	İMZA
Turgut DEMİRDÖĞEN	YÖK Başkanlığı	Elektrik Mühendisi	298 73 13	turgutdemirdogen@yok.gov.tr	T. Demirdöğen
HAFA ALTUNTAŞ	TKGM	Sıbe Müdürü /Mimar	551 40 40	saltuntas@tkgm.gov.tr	H. Altuntaş
Erkan ÖZTEP	Suayy B. Karaköy	Elektrik Msh.	201 50 19	erkanozt@ppg.gov.tr	E. Öztep
HATİCE GÜNER	TKGM	Mimar	551 47 82	hguner@tkgm.gov.tr	H. Güner
SERCAN KARATAŞ	Disieler Bakanlık	Elektrik Mühendisi	292 15 00	sercan.karatas@yok.gov.tr	S. Karataş
Mehmet BEKTAŞ	Disieler Bakanlık	Elektrik Mühendisi	292 13 19	mehmet.bektas@yok.gov.tr	M. Bektaş
HANCA MEHMET TÜRÜN	TİCARET BAKANLIĞI	MARİNE MÜHENDİSİ	505 838 4206	h.turun@gtb.gov.tr	H. Türyn
Sinan ZULMA	Diyaret İleri Bakanlık	Makine Mühendisi	534 218 17 38	sinan.zulma@diyarbakir.gov.tr	S. Zulma
SÜLEYMAN BARAK	Avalot Bakanlık	Elektrik Mühendisi	530 426 6574	sbarakas@pian.com	S. Barak
Uğur ERGON	MSB	Elektrik Msh	312 402 4216	ugur.ergon@msb.gov.tr	U. Ergon

KATILIMCI İMZA LİSTESİ

KONU	TARİH	YER	SAAT		
DB Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi - C54P-	03.05.2019	YİGM Toplantı Salonu	14:00		
ADİVE SOYADI	KURULUŞU	UNVANI	TELEFON/FAKS NO	E-MAIL ADRESİ	İMZA
Fahat ELVERDİ	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Makine Mühendisi	48008101701	fahat.alverdi@csb.gov.tr	
Özge Kaya KARAKAÇ	ETKB	ETK Uzmanı	0125421775	okabaki@enerji.gov.tr	
Önder BOZAR	G.Ş.B.	Çevre ve Şehircilik Uzmanı	4101981	ozdemir.bozar@csb.gov.tr	
Rüstem ATABEY	Tarım, Orman, Bahç.	Mühendis	28733601254	O. Atabeyoglu@tarim.gov.tr	
Dr. Ali Kemal AKKUN	Aile, GSH Bakanlığı	Peşaj Yüksekliği Uzmanı	0312 705 7341	ali.akkun@ailevecalisma.gov.tr	
Mehmet SAHİN	GSB	İnsaat Mühendisi	0125516936	mehmet.sahin@gsb.gov.tr	
Serpi PEKTAŞ	Sağlık Bakanlığı	Elektrik Msh.	0312 458 5523	serpi.pekta@nrmil.com.tr	
Ezra Turan Tombak	GSB/41GM	Sube Md. U.	0312 410 0810/449	esra.tombak@gsb.gov.tr	
Elif ÇN	GSB/41GM	Genel Md. U.	0312 480 0944	elif.uz@gsb.gov.tr	
Hüseyin Kalkan	MEB	Sube Md. U.	0532 582 7546	huseyin.kalkan@meb.gov.tr	
P. Mehmet ÖNGÜ	MEB	Yönetim Bşk.	4133132	muonc@ofisat.com.tr	

KATILIMCI İMZA LİSTESİ

KONU	TARİH	YER	SAAT		
DB Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi - C54P-	03.05.2019	YİGM Toplantı Salonu	14:00		
ADI VE SOYADI	KURULUŞU	UNVANI	TELEFON/FAKS NO	E-MAIL ADRESİ	İMZA
Murat Emin SAHİN	ETKB- EVGED	Daire Bşk.		mesahin@enerji-pwv.tr	
Yıldız Ertan	Comurbaslanğı / SBB	Uzman	2946321	yildiz.ertan@sbk.gov.tr	
Brahim Celebi	Tasitler Kalesi	Sube Md.	422 42 35	brahim.celebi@sbk.gov.tr	
Uğur KANIR	Boslik ve Spor Bakanligi	Duran	551 63 33	ugur.kanir@sbk.gov.tr	
Mehmet AKKUS	Aile, Calisma ve S.A.Bak	Sb. Md. V	705 51 43	makkus@adlga.gov.tr	
Ali Kemal ARKUN	"	Mimar	705 51 43	ali.arkun@adlga.gov.tr	
Emel Arıoğlu	Kültür-Vakıfları ve Müz. Genel Bşk.	Daire Başkanı	4706380	emel.ariglu@kult.gov.tr	
Ali CANDAN	"	Sube Müdürü	4706380	ali.candan@kult.gov.tr	
Pınar Güneş	Sglik Bakanligi	Muhim	585 58 85	pinar.gunes@sgm.gov.tr	
Gülcan ÇETİN	"	Mimar	385 58 18	gulcan.cetin@sgm.gov.tr	
Arda ULUDAĞ	Martne ve Mahalle Bk.	Martne ve Mahalle Uzmanı	704 63 88	arda.uludag@mh.gov.tr	
Şeyda Anı Demirel	YRP	Daire Bşk.	480 09 42	seyda.ani@yrp.gov.tr	